

karkerên hemû welatan û gelên bindest yekbin!

QÊRÎN

serbixwebûn ★ demokrasi ★ sosyalizm ★ yekîti

Sal: 2 Hejmar: 4-5

BIJÎ YEK'Ê GÛLAN

QÊRÎN'DEN...

Değerli Qêrîn okurları,

Geçen yılın Eylül ayında, sömürgeci askeri-faşist cunta'nın birinci yılını doldurduğu dönemde yayın hayatına başlayan QÊRÎN ilk hedefte demokratik düzeyde, periyodik bir yayın hayatı amaçlıyordu. QÊRÎN bu amacına ulaşabilmek için şimdiye kadar "Özel sayısı'nın" dışında üç sayı yaptı. Bildiğiniz gibi üçüncü sayıdan sonra uzun bir dönem geçmesine rağmen, QÊRÎN yeni sayılarını çıkartamadı. Böylece yayın hayatımızın başlangıç dönemlerinde de önümüze koyduğumuz periyodik bir yayın hayatını henüz gerçekleştiremedik.

Elinizdeki 4 ve 5. sayılar ile birlikte bundan böyle amaçladığımız yayın hayatını gerçekleştirmek için çaba sarfedeceğimizi belirterek, şimdiye kadar QÊRÎN'in yayın hayatında gündeme gelen aksaklık ve eksikliklere de değinmeden geçmeyeceğiz.

Bir yayın organının uzun erimli olabilmesinde, o'nun okuyucu kitlesiyle olan bağları belirleyicidir. Geniş bir okur kitlesine sahip yayın organı, sürekli okuyucularının kontrolü altında yaşamını sürdürür. Okurlardan gelen eleştiri ve önerilere kulak vererek, bunları sürekli göz önünde bulundurur. Aksi takdirde, yayın organı kitlelerden kopuk bir şekilde ve ancak kendi dönüsü içinde bir yayın yapmaya mecbur kalır ki, bu da uzun erimli olmaz.

QÊRÎN'de başta belirttiğimiz bir şekilde yayın hayatını sürdürme amacındadır. Bu bakımdan okurların eleştiri ve önerilerine kulak verme zorunluluğu vardır. Bundan hareketle, QÊRÎN'e gelen eleştiriler üzerinde düşünerek, geçmiş yayın politikamızda bir takım eksikliklerin yapıldığı tespitine vardık.

Geçmiş değerlendirme ve Maddi güçlükler, QÊRÎN'in gecikmesinde belirleyici nedenler olmuşlardır.

Şimdi, geçmişte yapılan eksikliği yine siz okurlarımıza sunarak, bundan böyle de aynı doğru

devrimci yöntemi izleyeceğimizi bir daha belirtelim.

QÊRÎN, demokratik bir kuruluş olan Kürdistan İşçi-Kültür Derneği (KOÇ-KAK) sahipliği altında yayınına başladı. Demokratik bir kuruluşun yayın organı olması elbette o'nun bir siyasi hareketin görüşlerini paylaşmaya engel değildir. O, ilk çıktığı günden beri Kürdistan'daki devrimci siyasetlerden birinin siyasal çizgisi doğrultusunda hareket etmiştir. Bundan böyle de, Demokratik bir kuruluşun yayın organı olarak, aynı siyasal çizgi doğrultusunda yayınına sürdürecektir.

Demokratik bir kuruluşun işlevi ve o'nun yayın organının görevleri bellidir. Dolayısıyla demokratik bir kuruluşun yayın organı olan QÊRÎN için de aynı şey söz konusudur.

QÊRÎN, demokratik bir kuruluşun yayın organı olduğu halde, bu güne kadar çıkan sayılarında yer yer görev ve amaçlarının dışına taşmıştır. QÊRÎN'in, çizgisini benimsediği siyasi hareketi bazı noktalarda zor durumda bırakabilecek bu şekildeki yayını, bağlı bulunduğu KOÇ-KAK, okurları ve bazı dost çevrelerden gelen uyarılar sonucu hatalı görülmüştür.

QÊRÎN, yanlış anlamalara yer vermemek için, okuyucularına bu durumu bildirmeyi uygun görmüştür. Bu güne kadar biri "Özel ek olmak üzere çıkan sayılarda yer alan yazılardan QÊRÎN'in kendisi sorumludur. Bu yayınlardan siyasi çizgisini benimsediği hareket sorumlu tutulamaz. Bundan böyle de QÊRÎN'in yayın hayatından kendisi ve bağlı bulunduğu kuruluş KOÇ-KAK sorumlu olacaktır.

QÊRÎN, tüm okuyucularının görüş, öneri ve eleştirilerine her zaman için açıktır. Yayın politikasının demokratiklik ilkesi gereği, tüm okuyucularının eleştirilerine büyük önem verir. Onları, öneri ve yazılarıyla yayın hayatına destek olmaya çağırır.

QÊRÎN, ancak okuyucularının maddi ve manevi desteği ve sürdüreceği doğru devrimci bir yayın politikasıyla güçlenebilir.

QÊRÎN

RÖPORTAJ

(Say. 17'nin dev.)

QÊRÎN : Bu durumlar karşısında yapılması gereken hususlarla ilgili ne söyleyebilirsiniz ?

YANIT : Kürdistan'da Kürt halkı bu derece ağır baskıya, şu anda içinde bulunduğu koşullara, üzüntülere Kürdistan'ın Ulusal Demokratik kavgası için katlanmakta. Ayrıca, bu ızdıraba, Ulusal Demokratik muhalefetin siyasal öğelerinin kariyerist, dar gurupçuluk anlayışından kaynaklanan yanlışlıklarından ve çatışmalarından ötürü muhattap olduklarını da bilmektedirler.

Diğer yandan şu anda tutuk evinde işkence altında bulunan iki bin, ve en aşağı bir buçuk yılını bu işkencehanelerde geçiren ve tahliye olan en azından dört bin devrimci insan da geçmiş hatalarının farkında, ve bunlar, Kürdistan'ın Ulusal Demokratik muhalefetinin büyümesi için, içinde buldukları durumdan seslenişte bulunmaktadır. Ancak onlar kendilerinin çektikleri bu ızdırap karşısında dışardaki devrimci demokrat yurtsever muhalefetin öğelerinin meseleye, geçmiş ters anlayışlardan sıyrılarak çözüm getireceği bir biçimde bakmaları önemindedirler ve gerçekten destek istemektedirler. Ölümünden korkmuyorlar, başı dik ölmenin hesabındalar. Geleceğe umutla bakarak ölmenin hesabındalar.

Bizimde bu durumlar karşısında söyleyeceklerimiz ancak bunlar olabilir.

Kavgayı istemek, amaçta samimiyet ve inanış... Önemli olan O... Bu durumda mesele çözülür.

DUYURU

8 Mayıs'ta Duisburg'da sömürgeci, askeri-faşist cuntanın, işkence, idam ve Kürdistan'daki soykırımlarına karşı protesto yürüyüş ve mitingine hep beraber katılıyoruz !...

Yer ve Zaman: KÖNIG HEINRICH PLATZ, 8 Mayıs 1982, Cumaertesi Saat 11.00'de.

OKUYUCU MEKTUBU

Aşağıda yayınladığımız yazı Kürdistan'dan bir yurtsever okurumuz tarafından gönderilmiştir. Ayriyeten yazıyla birlikte, sömürgeci askeri-faşist diktatörlük tarafından katledilen Hacı Hüseyin Erdem adındaki Kürdistan'lı yurtseverin fotoğrafı' da gönderilmiştir.

Sömürgeci faşist diktatörlüğün halkımız üzerindeki baskılarını

çok açık bir şekilde dile getiren bu yazıyı, fotoğrafla birlikte olduğu gibi yayınlıyoruz. Bu tür somut haberlerin sömürgeci askeri-faşist diktatörlüğün insanlık dışı uygulamalarının teşhiri için önemli belgeler olduğuna inanıyor ve benzeri haberleri diğer okurlarımızdan da bekliyoruz.

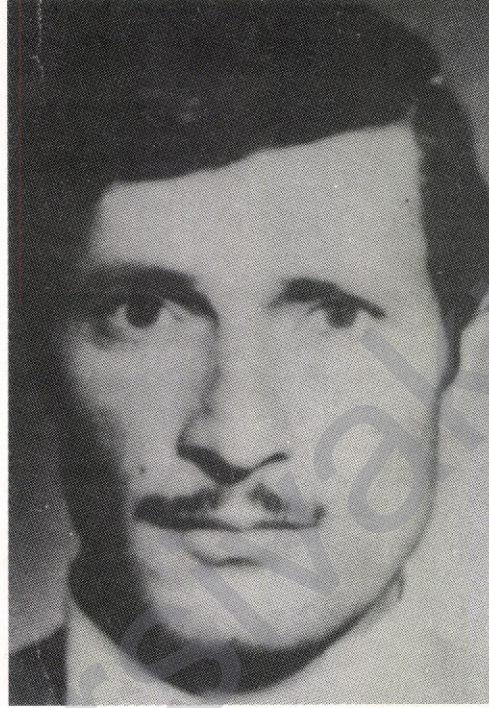
Qerîn

KÜRDİSTAN'DA İNSANLIK DIŞI ZULÜM VE BASKILAR DEVAM EDİYOR

Sömürgeci faşist cuntanın iktidara gelmesinden bu yana, Kürdistan'da baskı, zulüm ve katliamlar alabildiğine artmıştır. Faşist cuntanın bu barbarlıkları ile, işsizlik ve sefalet yaşamı dayanılmaz hale getirmiştir.

12 Eylül'den bu yana Kürdistan faşist cuntanın militarist güçleri tarafından bir savaş alanı haline getirilmiştir. Köy baskınları, işkenceler, toplu katliamlar, meydan dayakları ve diğer hayasızca yapılan uygulamalar yaşamın birer parçası haline gelmiştir.

Kürdistan'da yapılan bu insanlık dışı uygulamalar, sınır boylarında daha da katmerleşmektedir. Bu bölgeler tam bir kuşatma altındadır. Şehir, kasaba ve köyler arası gidiş gelişler kontrol altına alınmış, bir yerden bir yere gitme izne bağlanmıştır. İzinsiz köyünden ayrılanlar günlerce kovuşturmaya tabi tutuluyor ve işkenceden geçiriyorlar. Sömürgeci faşist cuntanın militarist güçleri, işbirlikçiler ve ajanları halkımıza adeta bir savaş açmış durumdadırlar; Köylülerin hayvanlarına el konuluyor, zorla para ve silah toplanıyor, yoksul köylüler günlerce işkenceden geçiriliyor; devrimcilerin ana-babaları, akrabaları, hatta köylüleri tutuklanıp günlerce dayaktan geçiriliyor. Onlara, "Siz komünistlere, bölücülere yardım ediyorsunuz; sınırdan pêşmergelelerin silahlarını geçiriyorsunuz, onlara un ve yemek veriyorsunuz. Siz, Türk devletine ihanet edi-

HACI HÜSEYİN ERDEM

yorsunuz. Hepinizi buralardan süreceğiz. Ya adam olup Türkiye devletine yaraşır vatandaş olacaksınız, veya biz sizi adam etmesini biliriz" diyorlar.

Sınır bölgelerindeki çilekeş köylülerimiz her gün buna benzer gerçeklerle, sömürgeci - faşist cunta tarafından tutuklanmakta, aylarca insanlık dışı işkencelere tabi tutulmaktadırlar. Tutukluların çoğunun nereye götürüldüğü dahi bilinmiyor; günlerce, haftalarca onlardan hiç bir haber alınamıyor. Akrabalarından sormaya gidenler de göz altına alınıyor. Bu yüzden kimse götürülenleri ne sorabiliyor, ne de

arayabiliyor. Geri gelebilenlerin durumu ise, yürekler acısı; işkenceden dolayı her tarafı yara bere içinde. İşkencelerde ölen ve sakat kalanlardan çoğu kez haber alınamıyor. Bazen de, işkencede öldürülenler çeşitli görünümlere büründürülüp, cenazeleri ya dışarıya atılıyor, ya da sahte raporla ölüm sebeplerine başka gerekçeler bulmaya çalışıyorlar.

Bu olaylardan biri de, 18. 12. 1981'de Mardin'in Nusaybin kazasına bağlı Qesra köyünde meydana gelmiştir. Aynı tarihte, Nusaybin bölge komutanı yüzbaşı ile, sömürgeci-faşist cuntanın askerleri sabah erkenden köyü basıyorlar. Hacı Hüseyin Erdem adında bir yurtseverin avlusunu didik didik aradıkları halde, bir şey bulamıyorlar. Bunun üzerine "sol örgütlere maddi yardım ediyorsun hüduttan adam geçiriyorsun" ve militaristlerin evine bıraktıkları iki sol yayını gerekçe gösterip, Hacı Hüseyin Erdem, oğlu ve kardeşi 'da alarak, Tilki-tepe sınır bölüğüne gönderiyorlar. Tilki-tepe hudut bölüğünde işkence sesleri saat 6'dan sonra köye kadar ulaşmış, haykırışlar saat 12'ye doğru kesilmiştir. Böylece Hacı Hüseyin Erdem işkenceyle öldürülüyor. Sonra Mardinden doktor ve savcı getirilerek, sözde yolda ölü bulunduğu dair taktırir yazdırıp gömülmek istenmiştir. Ancak, ayak tabanlarındaki kazantılar, sırt omurgasında bulunan morartı ve kızartılar ile, kafasındaki şişkinlikler bu durumun hiç te böyle olmadığını çaplıkla ortaya koyuyordu.

Bu durumu gören bayan Doktor ve Savcı, raporu orada düzenlemekten kaçınmışlardır. Doktor, "Mardin'de otopsi yapmam gerekir" demiş. Bunun üzerine, yüzbaşı da onlarla birlikte Mardin'e gitmiştir. Ancak, rapor yüzbaşının istediği biçimde çıkmamış ve Hacı Hüseyin Erdem'in işkence ile öldürüldüğü resmi olarak da kanıtlanmış oldu. Fakat, yüzbaşıya raporun mahiyeti açıklanmamış ve bilahere kendisine telefonla "rapor tamamdır, cesedi alabilirdi-

(Dev. S.19'da)

KÜRDİSTAN VE TÜRKİYE HALKLARINA

İLERİCİ DÜNYA KAMUOYU'NA!

Sömürgeci işbirlikçi Türkiye tekeli burjuvazisi son yıllarda büyük bir ekonomik-sosyal ve siyasal bunalımın içine girdi. Kürdistan ve emekçi yığınlarının yükselen toplumsal muhalefeti, Türkiye tekeli burjuvazisinin bunalımını dahada derinleştirdi.

Kürdistan halkının sömürgecilğe karşı yüzyıllardır süren bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi son yıllarda büyük bir gelişme gösterdi, Türkiye egemen sınıflarının geleceğini tehdit edecek boyutlara ulaştı. Türkiye tekeli burjuvazisi, egemenliğini korumak, içine girdiği bunalımdan kurtulmak, Kürdistan halkının ulusal demokratik mücadelesini yocketmek, Türkiye işçi sınıfı ve emekçi yığınlarının yükselen toplumsal muhalefetini bastırmak için, emperyalizmin onay ve desteğininde alarak 12. Eylül 1980' de faşist generaller çetesine bir askeri darbe yaptı.

Faşist generaller çetesinin iktidara el koyduğu, 12 Eylül 1980'den bu yana, işbirlikçi tekeli burjuvazinin kanlı iktidarı olan sömürgeci faşist askeridiktatörlük; Türkiye ve Kürdistan halklarının her türlü demokratik hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırdı. Uyguladığı ekonomik-politika sonucu ortaya çıkan işsizlik, sefalet ve açlık halklarımız için hayatı dayanılmaz hale getirdi. Hiç bir kural tanımadan uygulanan baskı, zulüm ve işkence had safhaya ulaştı. Sömürgeci işgal ordularınca ülkemiz Kürdistan adeta bir savaş alanına çevrildi.

Yüzyıllardır sömürgeci işgal ordularınca her karış toprağı kanla sulanan Kürdistan'da; bugün yine halkımız tüm insanlığın gözleri önünde boğazlanmak isteniyor. Faşist cunta insan hak ve özgürlüklerinden yana olan çağdaş insanlığa adeta meydan okuyarak, insanlığın vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerini güvence altına alan uluslararası bütün kuraları dahi ortadan kaldırdı.

Bugün; halkımızın yükselen ulusal demokratik muhalefeti, dünya devrimci-demokratik kamuoyuna yükselen sesi ve tüm insanlığa olan çağrıları; sömürgeci faşist diktatörlük tarafından toplu katliamlarla, açlığa ve sefalete mahkûm edilmekle, içerde ve dışarda baskı, işkence ve ölümlerle, hiç bir insani kurala bağlı olmayan sömürgeci faşist mahkemelerde verilen toplu idam kararlarıyla, susturulmak isteniyor. Türkiye ve Kürdistan'da binlerce ilerici, yurtsever, demokrat ve sosyalist insan tüm uluslararası hukuk kurallarından ayaklar altına alan faşist

Değerli Okurlar,

Aşağıda yayınladığımız bildiri K.U.K.'çuların 18 idamli davalarıyla ilgili, merkezi düzeyde ele aldıkları bir bildiridir. Bildiri uzun dönemden beri elimize geçtiği halde, şimdiye kadar bildiğiniz gilerinize sunamadık. QERİN'in gecikerek çıkması, elimize geçip yayınlanmasını faydalı gördüğümüz bu bildirinin de gecikmesine neden olmuştur.

Bundan dolayı, bildiri de "faşist cunta bu güne kadar sekiz yurtsever demokrat insanı idam etmiştir" cümlesi, son üç TKEP'li devrimci'nin idamıyla 11'e yükselmiştir.

İçeriği ve değindiği konuların öneminden dolayı yayınlamayı gerekli gördüğümüz bu bildirinin gecikerek yayınlanmasından dolayı da okurlardan özür dileriz.

Qerîn

mahkemelerde toplu halde yargılanıyor. Yüzlerce idam kararı pas nese veriliyor. Hiç bir savunma hakkı tanımadan binlerce siyasal hükümlü kendisine işkencehanelerde ve mahkemelerde zorla zorla kabul ettirilen düzmece ifadelerle cezalandırılıyor. Onlarca idam kararıyla suçlanan, onlarca toplu siyasal yargılama davası vardır.

Bu davalardan biri' de Kürdistan'da "Diyarbakır 7. Kolordu Komutanlığı Sıkıyönetim Mahkemesi"nde 25.1.1982'de başlayan "Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (K.U.K.) Örgütü" Davasıdır. Bu Dava'da; Kürdistanın dört bir tarafından getirilerek Diyarbakır'da toplanan işçi, köylü ve devrimci aydınlardan oluşan yüzlerce K.U.K. devrimci militanı yargılanıyor. Her türlü "siyasal" ve "yasal" savunma haklarından yoksun bırakılan K.U.K. devrimci militanlarından "Onsekiz" kişinin idamı isteniyor.

Sömürgeci T.C. Devleti; 1925, 1931 ve 1938'lerin "İstiklal Mahkemeleri"ni bugün yine harekete geçirmiştir. Geçmişte Kürt halkından yüzbinlerce insanı öldüren, Kürdistan halkının binlerce yığıt önderini, idam sephalarına çeken bu zihniyet ve ırkçı sömürgeci mahkemeleri bugün yine işletiliyor. Geçmişin caniliklerini aratmayan günümüzün faşist-sömürgeci, mahkemeleri bugün yine yüzlerce Kürdistan'lı devrimciyi idam sephasına çekmek istiyor.

Sömürgeci generaller çetesi ve onların ırkçı mahkemeleri ilan ediyor; Marksist-Leninist Bağımsız bir Kürt Devletini kurmak isteyen Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları adlı bölücü örgütün, 25.1.1982'de bağlavacak olan davasında 18 kişinin idamı isteniyor. (!) Evet!.. Ülkesinin bağımsızlığı ve halkının özgürlüğü uğruna mücadele veren Kürti tanlı Devrimcilerin birer parçası olan "Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları"nın yiğit militanları, sömürgecilerin mahkemelerinde yargılanmak ve idam edilmek isteniyor. İlerici Dünya Kamuoyuna!..

25.1.1982'de başlayan "Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları" (K.U.K.) Davası, Kürdistan tarihinde ne ilk davadır nede son dava olacaktır.

Onsekiz devrimci K.U.K. militanı hakkında verilmek istenen idam kararında; Bugüne kadar Kürdistan'da verilen idam kararlarının ne ilki nede sonuncusu olacaktır. Ve gerçekte bu dava'da cezalandırılmak istenen, yüzyıllardır sömürgecilik boyunduruğu altında ezilmiş olan Kürdistan halkından başkası değildir.

(Dev. S.19'da)

DİSK YARGILANAMAZ!

Faşizm'in kendine özgü uygulamalarından biri de, işçi sınıfının var olan legal ve illegal örgütlerini dağıtmaktır. Faşizm'in iktidarda olduğu bir ülkede saldırıların en sivri ucu işçi sınıfına yönelir. Çünkü işçi sınıfı, tekelci burjuvazi için en büyük tehlikedir. Tekelci burjuvazi, kendi sınıf egemenliğini tehlikeye sokan tüm toplumsal gelişmeyi kökten kurutmak amacı ile devleti faşistleştiriyorsa, toplumsal gelişmenin en ön safalarında yer alan işçi sınıfına tabii ki en şiddetli bir şekilde saldıracaktır. Bu saldırılardan en fazla nasibini alan alan ise kuşkusuz işçi sınıfının örgütlü güçleri olacaktır.

Türkiye'de 12. Eylül 1980 'de iktidarı ele geçiren faşist generaller çetesi de, saldırılarını özellikle Kürdistan halkına ve Türkiye işçi sınıfına yöneltmiştir. Türkiye'de darbe öncesi işçi sınıfının ekonomik-demokratik haklarını koruyan ve bu uğurda faaliyetlerini sürdüren, Türkiye İşçi sınıfının ileri sendikal örgütü, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK, sömürgeci-faşist cunta'nın iş başına gelmesinden sonra yasaklandı ve faaliyetlerinden men edildi.

Geçtiğimiz günlerde cunta'nın çıkardığı yeni bir kararname ile tüm siyasi partiler, örgüt ve demokratik kuruluşlar fesh edildi. DİSK'de fesh edilerek bütün mal varlıklarına el kondu. Şimdi de iki bine yakın DİSK üyesi işçi ile 52 DİSK yöneticisi faşist mahkemelerde "Savaş hali" durumuna göre yargılanıyorlar. Savcı Takkeci 52 DİSK yöneticisi hakkında, duruşmaların başladığı ilk gün idam talebinde bulundu.

Sömürgeci-faşist cunta'nın iş başına gelmesinden bu güne dek hiç bir dava "Savaş hali" kurallarına göre sürdürülmediği için, bu konuyu biraz açmakta fayda görürüz.

"Savaş hali", isminden de anlaşılacağı gibi, bir ülkenin savaş döneminde, savaş esirlerini

yargıladığı sırada uyguladığı bir yöntemdir. "Savaş hali" hükümlerine göre yargılanan bir mahkumun hiç bir savunma hakkı yoktur. İşte DİSK yöneticilerinin de bu hükümlere göre yargılanması, sömürgeci-faşist diktatörlüğün işçi sınıfına karşı olan kinini açıkça ifade etmektedir. Bu hükmün DİSK davasında uygulanmasındaki esas amaç, yukarıda belirttiğimiz gibi, zaten kıtılı olan savunma hakkının tamamen ortadan kaldırılması ve DİSK yöneticileri hakkında istenen idam taleplerinin gerçekleştirilmesi halinde, verilecek cezaların ağırlaştırılmasıdır. Zira "Savaş hali" şartlarında yapılan yargılamalarda ceza, normal şartlarda verilecek cezadan daha ağır olur.

DİSK yöneticilerini "Savaş hali" hükümlerine göre yargılayan ve haklarında idam talep eden faşist mahkeme ve savcı Takkeci, bunda 52 DİSK yöneticisinin şahsında Türkiye işçi sınıfını idama (!) mahkum etmek istiyor. Bunun mümkün olmadığını kendileri de bildiği halde, idamları gerçekleştirmek için türlü türlü kılıflar buluyorlar. DİSK'i anayasanın 146. maddesine göre yargılamaya kalkıyorlar. DİSK'i anayasanın 146. maddesine göre yargılamaya götürülen ve hakkında "Savaş hali" hükümlerini çıkartan neden nelerdir? Gerçi biz bu konuyu yukarıda genel hatlarıyla açıklamaya çalıştık, ama gerçekten de DİSK'in 146. maddeye göre yargılanmasının somut bir kanıtı varmıdır?. Bu sorunun yanıtını verebilmek için DİSK'in geçmiş tarihine ve "suçlarına" bir göz atalım.

Türkiye'de 1961 anayasası'nın getirdiği nisbi demokratik ortamda, Türkiye işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesi de hızla boyutlanmaya başlamıştı. Bu dönemde, yılların verdiği bir birikimle, tüm Kürdistan ve Türkiye halkları; izlerini benliklerinde duydukları ekonomik yaşam koşullarına ve sömürgeci-burjuva

diktatörlüğün devrimci-toplumsal muhalefeti bastırmak için uyguladığı baskılara karşı seslerini gürce yükseltmişlerdi. Bu gür sesler arasından, sarı sendikacılığın Türkiye'de temsilciliğini yapan TÜRK-İŞ'e karşı 13. Şubat 1967'de Türkiye işçi sınıfının ileri sendikal örgütü DİSK doğmuştu. Giderek

egemen çevrelerin hedef tahtalarından biri haline gelen DİSK, yıllardan beri yasak ilan edilmiş olan Dünya İşçi sınıfı'nın birlik ve dayanışma günü, 1 Mayıs 1976'da İstanbul Taksim meydanında kitlesel olarak kutladı. Türkiye işçi sınıfı üzerine konulmuş olan yasak zincirinin bir halkası da böylece koparılmış oldu. Türkiye'deki ekonomik bunalımlar derinleştiçe, işçi sınıfının da yaşam koşulları genel duruma paralel olarak gittikçe kötüleşiyordu. İşte böyle bir ortamda sendikalı işçilerin grev eylemleri ve yer yer kitlesel gösteriler sömürgeci burjuvaziyi alabildiğine tedirgin ediyordu.

DİSK'in bu gün, sömürgeci faşist diktatörlük şartlarında yargılanmasının da ana nedeni işte, tekelci burjuvazinin bu tedirginliğinden kaynaklanmaktadır. Henüz geçmişin acısını unutmayan tekelci burjuvazi, hancını böylece tüm Kürdistanlı ve Türkiye'li ilerici güçlerden çıkarmaya çalışıyor. Eski durumuna bir daha düşmemek için, yukarıda saydığımız ilerici güçlere karşı her türlü uygulamayı -Savaş hali- mübah gören sömürgeci-faşist diktatörlük, diğer taraftan da; onlarca çocuğu öksüz bırakan, yüzlerce ana'nın yüreğine evlat acısı koyan, genç kadınları dul bırakan faşist MHP'nin ideoloğunu tek tek serbest bırakıyor. Böylece "teröre ve anarşiye" karşı olduğunu yaygaralar kopararak iddia eden cunta, kendinden olan faşistleri korumak, devrimci ve demokratları afaroz etmekle esas terör ve anarşinin kaynağının kendisi olduğunu çok açık bir şekilde kanıtlamıştır.

Sömürgeci-faşist diktatörlüğün Kürdistanlı, Türkiye'li tüm demok (Dev. S.9'da)

bir okuyucu gözüyle,

KÜRDİSTAN' DA DURUM

12 Eylül 1980'de faşist askeri cuntanın iktidara gelmesi, akabinde Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ve emekçi halkları üzerinde uyguladığı sistemli baskılar ve faşist terörü kamufule etmek için kurulan sözde "Danışma meclisi"de işbirlikçileri arasından yine ken dilerine en iyi şekilde uşaklık yapanlardan seçildi.

Danışma meclisinin kuruluşundan sonra, tekelci burjuvazinin yayın alanında sözcülüğünü yapan gazete yazarları (Teoman Erel- Milliyet, Ergün Göze-Tercüman, Oktay Akbal Cumhuriyet v.b.) danışma meclisine yol göstermekten geri kalmadılar. "Kediyi ne kadar köşeye sıkıştırırsan üstüne atlar" ve bir ulusun zorla ortadan silinemeyeceğini, bunun sistemli bir asimilasyoncu politika sonucunda gerçekleşebileceğinin bilincinde olarak şu önerilerde bulunuyorlar: "Doğu ve Güney Doğu'da yaşayan halkımıza 'baskı yerine' hizmet gitmelidir. Alt yapı tesisleri ; Hastahane, yol, su, okul götürülmelidir. Sağlık alanında Doktor, hemşire, sağlık memuru götürülmelidir. Bol miktarda okul yaptırılmalıdır. Türkçe bilmeyen halkımıza 'ana dilleri(!)' olan Türkçe öğretilmelidir, ehlileştirilmelidir deniliyor". Faşist sömürgeci cunta da bunu biliyordu. Atatürk'ün yüzüncü doğum yılı kutlamaları mü nasebetiyle "okuma, yazma" seferberliği adı altında herkese Türkçe öğretiliyor ve okuma yazma (özellikle Kürdistan'da) açılan gece okulları ve okuma yazma kursları aracılığıyla yaygınlaştırılıyor. Yaşlı, genç herkesi bu okullara göndermek için çaba sarfediliyor.

Faşist cunta, 100 bini aşkın yurtsever, devrimci, demokrat ve sosyalisti birer işkencehane niteliğinde olan, faşist nazi kamplarından hiç bir eksikliği olmayan zindanlarda toplamak yetmeyormuş gibi, bir de yeni yeni yöntemleri uygulamaya koyuyor.

Kara kuvvetleri, hava kuvvetleri vs. adlar altında halkımızdan zorla para toplatılıyor. Resmî ve resmî olmayan yollardan olan soygunculuk alabildiğine yaygınlaştırılıyor. Verilen belli tarihler dilimi süresinde sömürgecilere silah teslim etmeyenlere insan aklının kabul edemeyeceği en iğrenç, en aşağılayıcı tarzlarda rastgele işkence yapılıyor. Yakaladıkları suçsuz insanlar, baskı ve rüşvet sonucu ajanlaştırılmak isteniyor.

ABD emperyalizmiyle uşaklık ittifakı temelinde iktidara el koyan faşist sömürgeci general - ler; içte Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı olmak üzere, emekçi yığınların gücünü görünürde "kırılmaktan" başka patronları için ne yapacaklardı? Ona da Türkiye' ye gelen General Haig ve Weinberger direktif vereceklerdi, verdiler de.

ABD'nin Orta Doğu'da direkt yapa madıklarını uşakları faşist Türk generalleri yapmalıydı. ABD için Basra körfezi kontrol altına alınmalıydı. Bu kontrolü İran da Şah'ın gidişinden sonra kim üstlenebilirdi, veya buranın kon

trol altına alınması için nereden yararlanacaklardı. Bu alanda da uşaklar hazırды. Sömürge Kürdistan toprakları hangi güne duruyordu. Bu topraklar ABD için her alanda kullanılabilir pürüzsüz bir alan olmalıydı. Bu alanda direktif verilecekti, verildi de. Bu plan çerçevesi gereğince Kürdistan'a büyük oranda asker sevk edildi. Bu gün sömürgeci faşistlerin kontrolünde olan Kürdistan parçasında, NATO'ya ABD'ye hizmet etmeye hazır 500 bin civarında asker yığılmıştır. Her hangi bir direnişle karşılaşılmasını hesaplayarak, stratejik köylerin evleri zorla beyaza boyanmış, askeri alanda kullanılmak üzere yollar götürülmüş ve götürülmektedir. Gönderilen bu askerlerin büyük çoğunluğu cahil robotlaştırılmış, bilinçsiz unsurlardan bilinçli olarak seçilmiş, faşist subayların dediğini yapmanın ötesinde hiç bir şey bilmeyen cinsten olanlardır.

Özellikle askeri yığınak İran - Irak sınırlarına yakın yerlerde, daha fazla göze çarpmaktadır. (Mardin, Siirt, Hakkari, Van, Ağrı vb. yerleşim merkezleri.) Bu askeri yığınaklar yalnız başına yeterli değildi! Sömürgecilere uşaklık temelinde ayakta duran ve yaşamlarını sürdüren Kürt egemen sınıfları ne güne duruyordu? Sömürgecilere ajanlık yapan ulusal Hainler ne güne duruyordu?

Sömürgeci faşist generaller en açık bir şekilde bunlara şimdi de uşaklık görevini yükleyecekti yükledi de. Bu, uşaklara ulusal hainlere en uygun bir görev olmalıydı. Bu temelden hareketle

sömürgeci Türkiye tekeli burjuvazisinin Kürdistan'daki işbirlikçisi olan Kürt egemen sınıflarından ve ajanlardan oluşan milis oluşturuldu. Bu gönüllü usaklardan oluşan milisler sömürgeci faşistlerin onlara vermiş olduğu silahları alıp yurtsever, devrimci, demokrat ve sosyalistlerin avına çıkmak, Kürdistan halkı üzerinde baskı ve terör uygulamak, ajanlık yapmak ve ileride hesaplanan tehlikeye karşı sömürgeci faşist efendilerinin emrinde yerel bir güç oluşturmak amacıyla kuruldu. Gerilla savaşı için çok elverişli olan Kürdistan topraklarında oluşturulacak böylesi milis kuvvetlerinin düzenli ordudan daha fazla etkili olacağı bilincinden hareketle kuruldu.

Sömürgeci faşistlerin Kürdistan'daki yeni taktikleri ise, bir taraftan yeni tür işbirlikçiler türetiyor. Bu işbirlikçiler tarafından rastgele ihbarlar yapılıyor. İhbar edilenlerin evleri gece yarılarda baskınlar yapılarak ev sakinleri göz altına alınıyorlar. Sözüm ona göz altı süresi 45 güne indirilmiş, ama gerçekte 3 ayı aşkındır. Örnek: Batman'da yakalanmış olan bazı yurtsever unsurlar 3 aydan fazla bir süredir göz altında bulunmalarına rağmen, hala mahkeme önüne çıkarılmamışlardır. Van'da yakalanıp göz altında tutulan 5 kişi tahliye edilme tarihinden 23 gün geçmiş olmasına rağmen bırakılmamışlar ve göz altında tutulmaya

devam ediliyorlar. Yol başlarında ise bir kaç gün aramalar gevşetilip, aniden her tarafta sıkı aramalar yapılıyor. Arabalarda, tipleri hoşlarına gitmeyen kişileri rastgele göz altına alıyorlar. Elleri uzun uzun isim listeleri var. İnsanlar bu listeler ile kontrol ediliyorlar. Rastgele yakalanan suçsuz insanların kaç gün işkencehanelerde kalacakları da tabii ki, onların elinde olan bir şeydir.

Generallerden polislere ve işbirlikçilerine kadar uzanan türlü soyguncu şebekeleri oluşturulmuştur. Senaryo şöyle sürüyor; Ajanlar ihbar ediyor. İhbar edilenlerin evleri gece yarılarda baskılıyor, alıp götürülüyorlar. Diğer taraftan işbirlikçiler halk arasında "yakalananları bırakıyorum" diyerek av arıyorlar. Göz altına alınan kişilerin akrabaları veya aileleri ile ilişkiye geçerek, pazarlığa oturuyorlar. Diğer taraftan ise soygun şebekesinin üst düzeyleri ile de en modern ve lüks salonlarda, Lokantalarda içki masaları başında pazarlık başlıyor. Yakalanan ailenin maddi durumuna göre içki masasında bir fiyat biçiliyor. "Bu fiyatı vermek veya onların istediği bir süre (zorla yükletilen suca bağlı olarak) boşuna yatmak" seçenekleri karşısında kalanlar; altınlarını, mal ve eşyalarını satmak, faizle borç para almak vb. yollardan para bulup vermek zorunda bırakılıyorlar.

İçki masalarında kadehler tokuşurken; "Rakı elimize geçmiyordu, şimdi viski içiyoruz devrimcilerin sayesinde. İstediklerimiz eşyayı alabiliyoruz. Onun için hanımlarımız da bizden memnun. Ne yaparsak bize bir şey demiyorlar. Çünkü istedikleri her şeyi onlara da alıyoruz" denilerek kakkahalarla viskiler yudumlanıyor. Kafaları biraz sıcak oluktan sonra ise; "Bu orospu çocukları da bitmiyor ha" diyerek korkularını açığa vurmaktan geri kalmıyorlar.

Halk içinde sömürgecilerin usakları şu propagandayı yapıyorlar; "Devrimciler neredeler. Hani Kürdistan'ı kurtaracağız diyorlardı. Gelsinler kurtarsınlar" diyerek halkın moralini yıkmaya uğraşırken, diğer yandan da okullarda ve gençlik içinde büyük oranda yozlaştırma çabalarını de

vam ettiriyorlar. Az da olsa halkın uyanmasına yönelik demokratik düşünce temelinde yazılan kitap, dergi vb. bulunmamaktadır. Bu durumun yaratılmasından sonra yozlaştırmayı, asimilasyonu, beyin yıkamayı sistemleştirmek amacıyla bir çok ad altında ansiklopediler, kitaplar, dergiler vb. ortaya sürülmektedir. Bunlarla burjuvazinin tüm pisliklerini empoze ettirmek için, bunları şirin göstermek amacıyla reklamlar yapılıyor ve büyük fiyatlarla okullarda, devlet dairelerinde, iş yerlerinde taksitlerle satılıyorlar. Bu egemen güçlere iki yünden fayda getiriyor. Birincisi, sermayelerine daha fazla sermaye

katma yolunda yeni tüketim yollarını buluyorlar. İkincisi, kitleleri yozlaştırmak, halkı yaşanan yaşamdan uzaklaştırmak onlara yeni özlem, yeni alışkanlıklar kazandırarak onları uysallaştırmak. Kitle iletişim araçlarında da bu alanda her türlü çabayı sarfederek, kitleyi yozlaştırma çabalarını sürdürüyorlar.

Diğer yandan Evren'in kendisi başta olmak üzere, üstten alta kadar tüm sömürgeci faşistler tehdit ve göz korkutmalardan geri kalmıyorlar. Evren Malatya konuşmasında şöyle diyor; "... Bu topraklar bizimdir. Hak iddia eden gurup veya topluluk varsa, gelsinler boylarının öteküsünü alsınlar." Şunu da itiraf ediyor "Uluslararası terör varoldukça, Türkiye'de de terör varolacaktır. İşte bu terör Türkiye'de faşist sömürgeci devletin kendi terörüdür..."

KAHROLSUN SÖMÜRGEÇİ

FAŞİST DİKTATÖRLÜK!

MACİT

GELÊN ME CEJNA NEWROZÊ PÎROZ KIRIN!

Di meha Adarê û Nîsanê de Newroz li her derê Ewropa hate pîroz kirin. Berî ku, em cîhên pîrozkirina Newrozê ji we re bibêjin, dixwezî çend gotin li girîngahiya Newrozê bikin.

Her wekî, tête zanîn, Newroz; her sal di 21'ê Adarê de ji gelên Rojhilata Navîn tê pîroz kirin. Newroz; hatina biharê, rakirina rojên tarî û sar, hatina rojên germ û ronahî tîne ziman. Berî niha bi hezar salan, gelên Rojhilata Navîn ê ji ber vê yekê Newrozê pîroz dikirin û bi dilegîrê Newrozê de govend digirtin. Bi vîxistinê agirê Newrozê mesajên xwe yê piştgirtî ji gelên bindest re pêl dikirin.

Lê, girîngahiya Newrozê ne tenê ev tiştê. Roja Newrozê, di eynî gavê de roja "Li diji Nîjad

parazîyê" ye. Di vê rojê de, têkoşîna gelên bindest li hember kolonyalîzmê, emperyalîzmê, nîjadparazîyê û li hember kevnaperestiyê bi her awayî xurtir û têkuztir dibe.

Îro, gelên Kurdistanê ji Newrozê re naverokekê sîyasî danîne û wê kirine sembola şerê serbixwebûn û azadîyê. Gelên me ronahiya Newrozê de bi gavên pêt ber bi Kurdistanê kê serbixwe, demokratîk, sosyalîst û yekbûyî pêş de diherin. Newroz; îro li her çar parçeyên Kurdistanê de, dibin nîrên kolonyalîzmê û bindestî de tê pîroz kirin.

Gelên Kurdistanê li Kurdistanê Tirkîyê-Kurdistanê bakûr- îro di bin zilm û zora dîktatorîya kolonyalîst-faşîst de Newroza xwe pîroz kirin. Lê, agirê Newrozê

nikaribûn vêxin. Agirê wê di dilê xwe de vîxistin û carek din sond xwarin ji bo Kurdistanê serbixwe, demokratîk, sosyalîst û yekbûyî.

Li Ewropa jî cejna Newrozê ji aliyên kedkarên Kurdistanê hate pîroz kirin. Komelên Çanda Karêrên Kurdistanê KOÇ-KAK, li her derê Ewropayê cejna Newrozê pîroz kir.

ELMANYA FEDERAL

Di 13-ê meha Adarê de Komelên, me KOÇ-KAK li Elmanya Federal, li bajarê Bochum ê Newrozê pîroz kir. Bi rastî jî, berê şeve deng vedan (propoganda) xweş ne hate kirin. Divê em vê kimasîya xwe qebul bikin û rexne li xwe girêbidin. Nemaze derneketina afîş û dengketina belavokên şevê kêma

sîyên zehf mezin in. Divê em ji vê ders bigrin û carekê din ne-kevin vê xeletîye.

Lê, dîsa jî mêriv dikarê bibe-jê ku, Newroz a Bochum ê bi şiklekê serfirazî derbaz bû. Şev ji aliyê Folklorî û çandî zehf dewlemend bû. Di şevê de hozan û dengbêjên Kurdî, wek Birîndar Xemgîn û Zozan dilê mêvanan geş kirin. Nemaze hozan BIRÎNDAR, bi deng û tembura xwe bala mêvanan kişand. Ji bilî vê jî, folklor, koro û şano ya (Tiyatro) KOÇ-KAK'ê şevê xweş kirin. Şano ya me ji aliyê naveroka xwe ya sîyasî zor û zilmên ku, li ser gelên me dibin, anî ziman. Her wekî, di şevê de girîngahiya Newrozê bi kurdî, tirkî û elmanî hate gotin. Şeva Bochumê, her çi qas kêmasîyên wê hebû jî, lê dîsa bi serfirazî û serketî derbaz bû. Ji şevê re gelek mesaj ji aliyê rêxistinên elman, kurd û tirk hate şandin.

SWÊD

Di 13'ê meha Adarê de, Federasyona Komelên Kurdistanê, Newrozê li bajarê Stokholm pîroz kirin. Şeva Newrozê ya Stokholmê ji bo yekîtiya rêxistin û komelên pêşveru yên Kurdistanê gelek girîng bû. Mêriv dibîne ku, heke komel rêxistinên pêşveru yên Kurdistanê yek bin, dikarin bala ewrupayî bikşînin ser doza xwe.

Her wekî di şeva Newrozê de ev tişt ber bi çav bû. Başdarbûna gelek kesên swêdî daye xuyanî kirin ku, ewrupayî dixwezîn bi problema Kurdan mijul bin, heke di nav kurdên pêşveru û welatparêz de yekîti hebe.

Di şevê de gelek stranên şoreşgerî, gelêrî û folklorî hate gotin. Ji bilî vê jî, folklor û koro jî dilê mêvanan geş kir. Pandomîmek (Şano bêî deng) hate lêhîstin û di vê pandomîmê de lêdan û zilm li ser gelê Kurd ji mêvanan re hate pêşkeş kirin.

Ji şevê re gelek mesaj hatin û şev bi vî awayî bi dilekê xweş dawî hat.

HOLLANDA

19'ê meha Adarê, li Hollanda, li bajarê Arnheîmê kurdên welatparêz li vî bajarê şeva Newrozê amade kirin. Berî şevê ev kesên welatparêz ku, şevê amade kirine

ji komela me KOÇ-KAK alîkarî ji bo şevê xwestin. KOÇ-KAK jî vê pêşneyara wan qebûl kir û bi her awayî îmkanên xwe pêşkeşî wan kir.

Bi rastî şev gelek xweş derbaz bû. Cihê şevê bi mêvanan ve tişî bibû. Di şevê de, ji nîvê mêvanan zêdetir Hollandî bûn. Lê belê ji aliyê organîza kirina şevê de hîn kêmasî hebû. Ev jî, ji kêmbûna tecrubeyên hevalên Arnheîmê dihat.

Di şevê de KOÇ-KAK bi hemû tiştên xwe ve amade bû. Folklor, Koro, Şano, Dias, Dengbêj û hozanên xwe pêşkeşî mêvanan kir. Birîndar, Xemgîn û Zozan bi klanên xwe ve dilê mêvanan qezenc kirin.

AWUSTURYA

Li Awusturya îsal sê şevên Newroz hat pîroz kirin. Şeva Wîyana di 20'ê Adarê de ji aliyê çend rêxistin û komelên welatparêz û pêşveru ve hate amade kirin. KOÇ-KAK ya Wîyana jî di nav wan de bû. Di şevê de bi qasî 500 kes basdar bûn.

26- û 27'ê Adarê de jî KOÇ-KAK li bajarê Rankweil û Innsbruckê de Newroz pîroz kir. Bi rastî van her dû şev jî gelek î xweş derbaz bûn. Nemaze hatina gelek Awusturî dilê me geş kir. Di şevê de gelek gotin li ser rewşa Kurdistanê bi zimanê kurdî, elmanî û tirkî hate kirin. Di van şeva de jî folklor, Koro, Şano, dengbêj û hozanên KOÇ-KAKê amade bûn. Şanoya KOÇ-KAK'ê bi zimanê elmanî ji bo mêvanên Awusturî re hate wergerandin û li wan tesîrekê mezin kir. Ji bilî vê jî, xortekê Awusturî bi navê R. KAPLAN ku, demekê dur û dirêj li Kurdistanê maye, dîsê xweyên hêja şanê mêvanan kir.

Birîndar, Xemgîn û Zozan jî bi stranên xwe ve di van her dû şevan de dilê mêvanan geş kirin. Di şevê de gelek sloganên bi kurdî, elmanî û tirkî hatin avêtin; wek "Bijî Newroz", "Bijî serbixwebûn bimre koletî", "Bijî piştgirtina ya Navnetewayî", "Bimre kolonyalîzm, emperyalîzm, feodalîzm û faşîzmê"...

1 MAYIS VE ÖNEMİ

(Say. 12'nin dev.)

da 1 Mayıs'ı İstanbul taksim meydanında 1 milyona yaklaşan bir işçi-emekçi kitlesiyle yığinsal bir şekilde kutladı.

Bugün sömürgeci, askeri-faşist diktatörlük 1 Mayıs'ı bahar bayramı olarak bile yasaklamıştır. Türkiye ve Kürdistan proleteryanının her türlü ekonomik-demokratik örgütlerini yasaklamış, mal varlıklarına el koymuş, üye ve yöneticilerini tutuklamıştır.

Bugün ülkemizde 1 Mayıs'ı kitlesel olarak kutlama olanığı yoktur. Ancak biz Avrupa ve yurtdışındaki işçiler, öğrenciler, aydınlar... 1 Mayıs'ı en görkemli bir şekilde ve yığinsal olarak kutlamak için saflarımızı sıklaştırmalıyız, bu günü faşist cuntaya karşı mücadele günü haline getirmeliyiz. Bu günü, Kürdistan ve Türkiye halklarıyla, hapishane ve işkencehanelerdeki yurtsever, demokrat, sosyalist insanlarımızla ve tüm dünya proleteryanı ve ezilen emekçi halklarla maddi ve manevi dayanışma günü haline getirmeliyiz. 1 Mayıs'ın enternasyonalist mücadele ruhuyla tüm dünya proleteryanı ile birlikte proleterya enternasyonalizminin kırmızı bayrağını yükseltmeliyiz. Hep bir ağızdan; "Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşiniz!..", "Yaşasın proleterya enternasyonalizmi!.." ve "Yaşasın 1 Mayıs dünya proleteryanının enternasyonalist birlik, dayanışma ve mücadele günü!.." diye haykıralım.

DISK YARGILANAMAZ

(Say. 5'in dev.)

rat insanlarımızla ve DISK'in 52 yöneticisine yüklemek istediği suçlar (!); 1 Mayıs'lar, Grevler, direnişler ve Kürdistan halkının temel demokratik ulusal hakları için verdiği mücadeledir.

Suçlu olanlar bu haklı istemler doğrultusunda mücadele verenler değil, bunları "Gavas hali" hükümlerine göre idamla yargılayanlardır. Esas suçlular ise faşist mahkemelerde değil, tarih önünde ve halk mahkemelerinde yargılanacaklardır!..

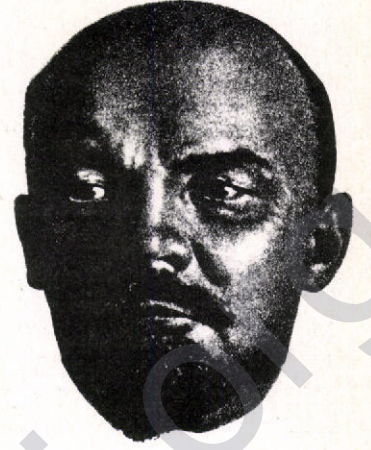
1 MAYIS VE ÖNEMİ

Karl Marx

F Engels

Vladimir Lenin

1 Mayıs, dünya proleteryanının enternasyonalist birlik, dayanışma ve mücadele günüdür. 1889 tarihinden bu yana her yıl 1 Mayıs'ta dünya proleteryanı kendi tarihi evrensel deneyimleri ve kazanımlarına dayanarak, dünya burjuvazisine karşı tarihsel savaşımının vardığı aşamaları gözden geçirir; tarlalarda, fabrikalarda, alanlarda, kısaca hayatın her alanında en geniş kitleler halinde bir araya gelerek burjuvaziye karşı mücadele bayrağını yükseltir ve geleceğin aydınlık günleri için yürüttüğü bu tarihsel mücadelesinde sonuna kadar yürüyeceğine dair kararlılığını eylem alanında ortaya koyar.

1 Mayıs, dünya proleteryanının tarihinde en büyük kazanımlarına simgeleyen şanlı bir gündür. Proleteryanın burjuvaziye karşı verdiği uzun ve kararlı dışediş bir mücadelenin ekonomik- demokratik planda zafer kazandığı bu gün, bu nedenle tarihsel bir öneme sahip olup, dünya proleteryanının yaşamında özel bir yere sahiptir.

1 Mayıs'ın tarihi

Amerika proleteryanının, kendi burjuvazisine karşı "8 Saatlik işgünü" sloganı ile başlattığı ekonomik-demokratik mücadelesi

sonucu ABD'de büyük bir işçi hareketi doğdu. Bu hareket 1 Mayıs 1886 yılında büyük bir grev dalgasına dönüştü. "Grev, ana sanayi merkezleri, New York, Philadelphia, Chicago, Louisville, Saint Louis, Milwaukee ve Baltimore' u içine almış ve aşağı yukarı 200 000 işçinin daha kısa bir iş günü elde etmeleriyle sona ermiştir." (1) Amerikan proleteryanının bu hareketi burjuvazinin içine büyük bir korku saldı, burjuvazi hemen karşı bir saldırıya geçti. Burjuvazi polis karakolları ve bazı yerlere saldırarak bir provakasyon ortamı hazırladı ve bundan yararlanarak işçi hareketinin militan kadroları ile önderlerini tutukladı, yer yer işçilere karşı silahlı saldırılara geçti. Burjuvazi, Chicago kentinin işçi liderlerini göstermelik mahkemelerde alal acele yargılayarak bir çoğunu ağır cezalara çarptırdı. Bu işçi liderlerinden dördünü'de idam ettirdi. Bunun üzerine 1889 yılında Paris'te toplanan "Enternasyonal Sosyalist İşçi Kongresi" 1 Mayısın her yıl dünya proleteryanı tarafından kutlanmasını kararlaştırdı. İşte o tarihten bu yana 1 Mayıs her yıl dünya proleteryanı tarafından kutlana gelmiştir.

1 Mayıs, yalnızca Amerikan proleteryanının mücadelesinin bir sonucu ve yalnızca O'nun bir zaferi değildir. 1 Mayıs, Avrupa, Amerika ve hatta denilinebilir, ki tüm dünya proleteryanının ortak savaşımının bir sonucudur. Ve bu nedenle 1 Mayıs 1886'da Amerika'nın Chicago kentinde Amerikan proleteryanının elde ettiği bu zafer tüm dünya proleteryanının bir zaferi olarak kabul edil-

melidir. Enternasyonalist Sosyalist İşçi Kongresi'nin 1 Mayıs ı tüm dünya proleteryanının evrensel bir günü olarak kabul etmesi de buradan geliyor.

1 Mayıs 1886 ya gelinceye kadar dünya proleteryanının dünya burjuvazisine karşı mücadelesi, bir hayli yol almıştır. Bu nedenle proleteryanın burjuvaziye karşı verdiği mücadelenin tarihi üzerinde kısaca durmak yararlı olacaktır.

Burjuvazi tarih sahnesine çıktığı dönemden itibaren karşıtı, olan bir sınıfı, proleteryanı'da yarattı. Kendisinin sınıf olarak varlığı ve sömürsünün devamı için yeni bir sınıf olarak proleteryanı yaratan burjuvazi aynı zamanda "kendi mezar kazıyıcısını" da yaratıyordu.

burjuvazinin egemen olduğu ve toplumsal planda burjuvazi ile proleteryanın yer aldığı toplumlarda başından günümüze değin bu iki modern sınıf arasında kıyasıya bir sınıf savaşımı süre gelmiştir. Burjuvazi ile proleterya arasında tarihsel olarak seyreden bu çağdaş sınıf savaşımı, günümüze kadar bir çok süreçler yaşamış, değişik yollar izlemiş, çok çeşitli örgütler ve mücadele yöntemlerini yaratarak günümüze kadar gelmiştir. Bu tarihsel mücadele sürecinde proleterya büyük aşamalar katetmiştir. Proleteryanın mücadelesi ortaya çıktığı ilk yıllarda ağırlıklı olarak ekonomik-demokratik bir yol izlemiş, günlük veya kısa vadeli hedefler uğruna seyretmiştir.

Sanayi Devrimi proleterya'nın mücadelesine nicelik ve nitelik yönünde yeni bir yön vermiş, proleterya ile burjuvazi arasında seyreden sınıfsal mücadeleyi derinleştirmiştir. Sanayi devriminin getirdiği yeni ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel vb. ortamda proleteryanın mücadelesi her geçen gün biraz daha ideolojik-siyasal bir karakter kazanmıştır, proleteryanın ekonomik-demokratik mücadelesi giderek politik mücadelesiyle bütünleşme sürecine girmiştir.

Sanayi devrimi toplumsal planda büyük değişiklikler yarattı. Köylülüğün farklılaşarak çağdaş sanayi proleteryasının oluşumu, sanayi devriminin en büyük toplumsal sonuçlarıdır. Toplum burjuvazi ile ana sınıfa, burjuvazi ile proleterya arasında yer alan bazı ara tabakalarla birlikte iki ana sınıfa, burjuvazi ve proleterya sınıflarına ayrıldı. Proleterya nicel olarak durmadan geliştirdi, kırsal alanlardaki emekçi yığınlar kentlere doğru aktı, kentsel alanlarda yaşayan ve iflas eden esnaf ve zanaatkarlarla birlikte bu yığınlar maden ocaklarında, fabrikalarda, kısacası sanayi alanlarında toplandı. Yüzlerce, binlerce emekçiyi sanayi üretim alanlarında biraraya toplayan sanayi devrimi onları ulusal düzeyde bir birlerine yakınlattı, onlara giderek ulusal

ve bölgesel düzeyi aşan evrensel düzeyde bir sınıf karakteri kazandırdı ve böylece "Çağdaş Proleterya" doğdu.

Sanayi devrimi tarihte 18. yüzyılın ortasında İngiltere'de doğdu. Ardından 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında Fransa'da, 1850 lerde Almanya'da, 18. yüzyılın son yıllarında Bağımsızlık Savaşından sonra, ABD'de, 1830'lu yıllarda Çarlık Rusyasında başladı ve 19. yüzyılın sonlarında Avrupa, Amerika ve Çarlık Rusyasını aşarak dünyaya yayıldı.

Sanayi devrimi, proleteryanın ücret, yerleşme, sağlık vb. kısaca O'nun yaşam koşullarını düzeltmek bir yana, daha da kötüleştirildi. Sanayi devrimi ve buna paralel olarak gelişen makinalaşma süreci; kadın ve çocuk emeğini sanayi üretim alanlarına çekiyor böylece proleterya'yı sayısal olarak durmadan artırıyor ve işçiler arasında iş bulma konusunda vb. rakabet yaratıyor ve dolayısıyla ücretlerin düşmesine, iş saatlerinin uzamasına, genel olarak proleterya ve emekçi yığınların durumunun "fiziksel", "ruhsal" ve "toplumsal" olarak bozulmasına yolaçlıyordu.

Proleteryanın sayısal artışıyla beraber burjuvaziye karşı tepkisi ve bilinci de geliştirdi, sınıf dayanışması bilinci ortaya çıktı. Çünkü büyük sanayi işletmelerinde bir araya gelen proleterya örgütlenme, safhasına sıklaştırma ve burjuvaziye karşı ortak sınıfsal tepkilerde bulunma gereksinimini duyuyordu. Böylece, "proleteryanın sınıf dayanışması bilinci" kökünü bu olgulardan aldı. Ayrıca içinde bulunduğu toplumsal konumu ve yaşam koşulları proleterya'yı en üst derecede devrimci bir sınıf durumuna getiriyordu.

Sanayi devriminin anayurdu İngiltere olduğundan, proleterya, hareketi de ilk olarak orada doğdu ve orayı takiben Batı Kıta Avrupasında (Fransa, Almanya) ortaya çıktı. İlk işçi hareketleri tamamen sınıfsal iç güdülerden kaynaklanıyordu. İşçi hareketi ilk dönemlerde plansız, program-

sız, hedefsiz ve örgütsüz olarak gelişti. İşçiler burjuvaziye karşı ilk tepkilerini makinalara, fabrikalara saldırarak onları kırma, yakma ve yıkma burjuvazinin mallarına açık ve gizli yollardan zarar verme, hırsızlık, gasp ve soygun biçiminde ortaya koyuyordu. Süreç içinde küçük burjuva devrimci aydınları proleteryanın sınıf idolojisi doğrultusunda devrimci düşünce'ler ürettiler, bu düşünceleri proleterya sınıfına taşıdılar. Böylece proleterya yavaş yavaş politik bilinç almaya başladı, sınıfsal iç güdüsel tepkilerini planlı, programlı ve örgütlü bir mücadeleye dönüştürmek için mücadele verdi, bu yolda küçük burjuva devrimci aydınlarından büyük bir destek gördü.

Proleterya hareketinin doğuş tarihi 18.yy'ın sonu ile 19. yy'ın başıdır. İlk olarak İngiltere'de ortaya çıkan proleterya hareketi Avrupa kıtasını aşarak, her ülkenin özgül koşullarında, fakat..ülkeden ülkeye değişiklikler göstererek, ama her yerde aynı anlamı taşıyarak 19.yy'ın ilk yarısında...(2)dünyada bir çok ülkede görülmeye başlandı.

İngilterede proleterya hareketi politik alanda kendini "seçim sisteminin demokratikleştirilmesi" şeklinde ortaya koydu. Proleterya hareketi "Çartizm" adıyla anılmaya başlandı. Kıta avrupasında ise, proleterya 1848 Devriminde aktif bir rol oynadı. Fransa'da 1871'de Fransız proleteryası "Paris Komünü" gibi proleteryanın tarihsel mücadelelerinde eşî az görülmüş bir kahramanlık örneği gösterdi. 1871'de Paris proleteryası, proleteryanın o güne kadar yürüttüğü siyasal mücadelesinin en üst biçimi olan "İktidar mücadelesini vererek tarihte ilk proleterya devletini (proleterya diktatoryasını)" kurdu.

Proleterya hareketi 19.yy'ın ilk yarısından itibaren ABD ve Çarlık Rusya'sında ortaya çıktı. Emperyalizmin tüm dünyada egemen olması ile birlikte proleterya hareketi, sömürge ve bağımlı ülkelerde yayılarak dünya devrimci hareketlerinin güçlü akımlarından biri, Uluslar arası proleterya hareketini yarattı.

'Çarlık Rusyasında ise 1850' lerden başlayarak ihtilalcı bir yolda gelişen proleterya hareketi 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile tarihsel bir çağı, proleter devrimleri ve ulusal kurtuluş hareketleri çağını açtı.

Proleteryanın uluslararası örgütleri

Proleterya hareketi, doğuşunun başlangıç yıllarında tek tek ülkenin ulusal sınırlarıyla sınırlıydı. İdeoloji, örgüt ve eylem alanı olarak proleterya hareketi ulusal ve bölgesel düzeydeydi. Ancak, küçük burjuva devrimci aydınlarının ilksel çabaları ve daha sonra Marx ve Engels'in ortak çabaları sonucu oluşturulan ilk uluslararası proleterya örgütlerinin ortaya çıkışıyla, proleterya hareketi evrensel bir karakter kazandı. Kısacası uluslararası proleterya örgütlerinin tarihleri ve isimleri şöyledir:

1- Komünist Birliği(1847-1852)

Komünist Birliği, proleteryanın ilk uluslararası örgütü ve aynı zaman da komünist hareketin de ilk uluslararası örgütüdür.

2- Birinci Enternasyonal (Uluslararası İşçi Birliği):(1864-1876)

3- İkinci Enternasyonal:(1889-1914)

4- Üçüncü Enternasyonal:(1919-1943)

Türkiye ve Kürdistan'da proleterya hareketi ve 1Mayıs

Türkiye'de işçi sınıfının oluşumu 19.yy'ın başına denk düşer, işçi sınıfı hareketi ise 19. yy'ın sonlarına doğru görülmeye başlar. İlk işçi hareketleri münferit olarak Osmanlı İmparatorluğunun İstanbul, Bursa ve bazı liman kentlerinde görülüyor. İlk işçi örgütleri 19.yy'ın son yarısında görülmeye başladı. Jön-Türk hareketi ve İttihat-Teraki döneminde işçi hareketi nisbi bir gelişme ortamı buldu. Türkiye işçi sınıfının ilk esaslı örgütü "Amele Teraki cemiyeti" dir.

Türk milli kurtuluş savaşında Türkiye proleteryası sınıfsal olarak aktif bir rol oynayamadı. T.C. döneminde Kemalist burjuva diktatörlüğü Türkiye proleteryası ve Türkiye ve Kürdistan emekçi yığınları üzerinde yoğun bir baskı uyguladı, proleteryanı her tür ekonomik-demokratik örgütlenme hakından yoksun bırakmaya çalıştı. 1 Mayıs'ın kutlanmasını yasakladı, çeşitli vesilelerle 1 Mayıs'ı kutlamak isteyen işçi yığınlarının eylemlerini bastırdı. 1 Mayıs'ı "Bahar Bayramı" olarak ilan etti, onun proleterya tarafından evrensel bir mücadele günü olarak kavranmasını engellemeye çalıştı. Bütün bu baskılara rağmen Türkiyede proleterya ortamını buldukça 1 Mayıs'ı kutladı. Koşullar elverdiği zaman da bu günü çeşitli korsaanca eylemlerle kutlanmaktan geri kalmadı.

Türkiye'de proleterya hareketi 1950'lerden sonra sanayileşme hareketine paralel olarak nicel ve nitel olarak hızlı bir gelişme sürecine girdi. 1961 Anayasasının getirdiği nisbi demokratik ortamda Türkiye proleteryası önemli bazı ekonomik- demokratik hak ve kazanımlar elde etti. Bu nisbi demokratik ortamda, 1967'de hak ve kazanımlar elde etti. Bu nisbi demokratik ortamda, 1967'de DİSK kuruldu. Disk'in kurulmasıyla Türkiye'de "sarı sendikacılığa" ağır bir darbe indirildi.

Kürdistan'da proleteryanın ortaya çıkışı, Türkiye'deki genel kapitalist gelişme süreci, ve Kürdistan'ın kapitalist anlamda sömürgeleştirilmesi ile paralel bir gelişme gösterir. Kürdistan'da proleterya hareketinin doğuşu ise 20.yy'ın ilk yarısına (1900-1950) takabül eder. Kürdistan proleteryası, sömürgeci Türk burjuvazisi ile emperyalist tekelin Kürdistan'da giriştiği yatırım alanlarında ortaya çıkmıştır. Ancak, gerçek anlamda Kürdistan proleteryasının gelişmesi 1950'lere doğrudur.

Kürdistan proleteryası ortaya çıktığı günden beri çeşitli vesilelerle sınıfsal tezisini or-

taya koymuştur. Kürdistan proleteryası ilk defa Bağdat demir yolu hattında, Nusaybin'de 1927 yılında bir greve gitti.

Kürdistan proleteryası 1927den günümüze kadar çeşitli hareketlerde bulunmuştur. Türkiye'de sendikacılık hareketinin gelişmesi ve 1960'lı yıllardan sonra ulusal hareketin gelişmesi ve siyasetlerin ortaya çıkması Kürdistan proleteryasının mücadelesini hızlandırmıştır. Bu tarihten sonra, Kürdistan proleteryasının ekonomik-demokratik mücadelesi ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketindeki yeri daha belirgin hale gelmiştir. Nitekim Kürdistan'da devrimci hareketlerin gelişip güçlenmesi, Kürdistan proleteryasının da şu veya bu ölçüde örgütlenmesinin beraberinde bir dizi işçi direnişini de getirdi.

Tuğla ocaklarında, tarımsal alanlarda, Batman ve Diyarbakır'da petrol işçilerinde ve belediyelerde, çeşitli fabrika ve T.C Devletinin resmi iş yerlerinde bugüne kadar birçok grev, direniş ve işçi eylemleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca Kürdistan dan metropollere iş için giden yığınlar halinde, Kürdistan işçisi oralarda Türk ve diğer milliyetlerden proleterya ile omuz omuza grev, direniş yürüyüş, miting ve 1 Mayıs'ın kutlanması gibi her çeşit proleter eylemlerde kendi yerini almaktan geri kalmamıştır. Bu işçiler Kürdistan'a döndüklerinde kazandıklarını bir sürü deney ve tecrübelerini'de birlikte getirmişlerdir. Kürdistan'da 1960'lı yıllarından sonra siyasi grupların önderlik yaptığı birçok yürüyüş, miting ve 1 Mayıs kutlamalarında Kürdistan proleteryası ve emekçi yığınları yığınsal olarak yerlerini almışlardır.

Türkiye'de sömürgeci burjuvazi cumhuriyetin kuruluşundan beri 1 Mayısın proleteryanın enternasyonalist birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanmasını yasaklamış ve O'nu "bahar bayramı" olarak ilan etmiştir. Bu resmi yasak ilk olarak 1976 yılında kaldırılmıştır. Proleterya 1976 yılın-

RÖPORTAJ

Değerli Okurlar,

Sizlere bu bölümde, uzun dönemden beri Diyarbakır Cezaevindeki tutuklulardan büyük bir bölümünün Avukatlığını yapan ŞERAFETTİN KAYA ile yaptığımız bir röportajı sunuyoruz.

Bilindiği gibi, sömürgeci, askeri-faşist cuntanın yönetime zorla el koyduğu 12. Eylül 1980 tarihin'den bu yana; zulmün, sömürünün, işkencenin, had safhaya ulaştığı Türkiye ve Kürdistan'da sömürgeci faşist diktatörlüğün hapishanelerde devrimci-yurtsever tutuklulara karşı uyguladığı çağ dışı işkenceler'de zaman zaman ilerici kamuoyu tarafından dile getirilmiştir. Örneğin, bir mamaktaki uygulamalar Türkiye kamuoyu'nun dışında, dünya ilerici kamuoyunda'da yankısını bulmuştur.

Şüphesiz, söylenenler fazla değil eksiktir. Sömürgeci-faşist diktatörlüğün zindanlarındaki uygulamalar hakkında ne kadar şey söylene yeridir. Çünkü eli kanlı faşist generaller; sömürgeci, tekeli işbirlikçi Türkiye burjuvazisinin çıkarlarını uzun dönemli koruya bilmek için, kendilerine, Kürdistan ve Türkiye'deki devrimci toplumsal muhalefeti dağıtmayı ve yok etmeyi hedef almışlardır.

QÊRÎN: Bildiğiniz gibi Diyarbakır ilinde 26.Nisan.1979 tarihinde sıkıyönetim ilan edildi. O tarihte Mardin, Hakkari, Van, Siirt ileri de sıkıyönetim bölgesi kapsamına alındı. Daha önce altı ilde de sıkıyönetim ilan edilmişti.

O dönem hükümetlerince belirli illerde sıkıyönetim ilânına gerekçe gösterilen olaylar ve sebepler itibarıyla Diyarbakır ve diğer illerde sıkıyönetime gidilmesinin nedenleri var mıydı? Bu bölgelerde sıkıyönetim ilânının amacı neydi, ne hedeflenmişti?

YANIT: Türkiye'de sıkıyönetim 1978 yılında meydana gelen Maras olayları ile gündeme geldi. Çok iyi bilinirki, Maras olayları CIA'nın MİT ve Kontra Gerilla ile işbirliği yaparak yarattığı ve kamuya ALEVİ-SUNİ çatışması şeklin de lanse edilen bir olaydır. O zaman sağ ve Devlet terörizmi gündemde idi. Türkiye'de sol muhalefet oynanan oyunların nereden kaynaklandığını ve neyi amaçladığını çok iyi bildiği için olayların üzerine tahrik eden güçlerin istediği biçimde gitmiyor-

du. Bilhassa Kürdistan'da gelişen Ulusal Demokratik Muhalefet bu hususta bilinçli idi. Bu nedenle, Diyarbakır, Siirt'te, Van'da, Hakkari'de ve diğer Kürdistan illerinde sıkıyönetim ilân kararnamesinde gösterilen duruma rastlamak mümkün değildi. O tarihte bilahare görülen URFA, MARDİN, Kızıltepe'deki olayların hiç birisi de gündeme gelmemiştir. Buna rağmen Maras olayları sonrası Kürdistan'ın altı ilinde de sıkıyönetim ilânı yoluna gidilmiştir. Bilindiği gibi o sıra Diyarbakır ve belirlediğimiz diğer illerde sıkıyönetim ilân kapsamında idi. Ancak bazı politik nedenlerden ötürü bu illerde sıkıyönetim ilânı cihetine gidilmemiştir. Kısa bir zaman süre oynanan oyunlar sonucu yaratılan olaylar bahane edilerek Bu illerde de sıkıyönetim ilân edilmiştir.

Sıkıyönetim ilânından sonra Urfa, Hilvan ve Siverek ilçelerinde, olaylar olmuş. Batman'da kısmi çatışmalar meydana gelmiş ve siyasetler arası tartışmalar silahlı çatışmalar haline dönüşmüştür. İyi bilinirki, sıkıyönetim komutanlı-

Bu hedeflerine varabilmek için'de, her türlü baskı ve işkence aracını meşru görüyor ve uyguluyorlar. Bu durum mevcut yönetimin doğası gereğidir.

Bu uygulamaları açığa çıkarmak ise, Kürdistan ve Türkiye'li ilerici-demokrat hareket ve kişilerin görevidir. Genel olarak devrimci hareket görevi tam anlamıyla yerine getirememişlerdir.

Kürdistan'daki hapishanelerde, özellikle bir esir kampı görünümünde olan Diyarbakır tutuk evindeki barbarca uygulamalara hemen hiç değinilmemiştir. Son olarak Diyarbakır cezaevindeki yurtsever tutuklulara karşı girişilen katliam, ilerici kamuoyunun dikkatini nihayet (!) Kürdistan'daki cezaevlerine çekebilmiştir. Ama salt olarak bu katliam Diyarbakır cezaevindeki uygulamaları dile getirmeye yeterli değildir.

Bu nedenle, çok uzun bir dönemden beri Diyarbakır'daki tutukluların çoğunun avukatlığını çeşitli rizikolara rağmen (tutuklanma, işkence, hakaret, ölüm tehditi, vb.) büyük bir cesaretle yürümüş, Kürdistan'lı Avukat ŞERAFETTİN KAYA ile yaptığımız bu röportajı yayınlamayı kendimize bir görev bildik.

Bu röportaj'da dile getirilen konuların bizlere Diyarbakır cezaevindeki uygulamalar hakkında somut bilgiler vereceğine inanıyor ve bu konunun geniş bir şekilde kamuoyuna duyurulması gereğini savunuyoruz.

QÊRÎN

ğı, belirgin plan ve program doğrultusunda beslediği ve silahlandırdığı işbirlikçi ağaların "tırsıkçı" diye adlandırılan eşkiyaların talanlarına, kadınları, erkekleri dağa çıkarmalarına ve adam öldürmelerine göz yumduğu gibi, siyasal biçime bürünen aileler arasında, köylüler arasındaki kavgaların ve çatışmaların üstüne gitmiyor ve siyasetler arası çatışmalarla ilgili olarak etkin bir dayanışta da bulunmuyordu. Hatta çatışmaları körükler ve olayları yoğunlaştırır bir tavır takınmaktaydı.

Bu davranıştan hedeflenen, Kürdistan'ın sıkıyönetim ilânı dışında bırakılan illerde sıkıyönetim kapsamı içine almak ve giderek çok öncelerden hesaplanan Askeri diktatörlüğü kurmaktır. Bu olaylar bahane edilerek Diyarbakır ve diğer illerde sıkıyönetim ilân edilmiş ve Askeri diktatörlüğün gelişini hızlandırmak için yapılan program doğrultusunda çalışmalar sürdürülmüştür.

Amaç neydi; Bilinirki, Kürdistan'daki Ulusal Demokratik muhalefet 1970 yılı ön-

cesi legaliteye çıkmış ve 1971 yılından sonra salt burjuva milliyetçilik anlayışından kaynaklanan ve küçük burjuva nitelikli hareket giderek sınıfsal temele oturmuş ve biçimlenmiştir.

Yayınlar oluşturulmuş, dernekler kurulmuş ve Kürdistan'ın ulusal muhalefet sorunu gündeme getirilmiş ve teorik ve politik olarak tartışmaya sunulmuştur. Guruplar doğmuş, guruplar parçalanmış yeni guruplar doğmuş ve giderek gurupların Kürdistan'ın Ulusal Demokratik Devrim kavgasında görüşleri billurlaşmıştır. İdeolojik ve stratejik bir çok noktalarda birleşim olmuştur. Türk solunun ve sosyalist partilerinde Kürt sorunu ile ilgili rijit davranışları yumuşamış, sosyal sosyalizm kırılmış ve ezen ulus marksistleri, ezilen ulusun ulusal demokratik kavgasındaki görevlerini kısmen kavramışlardır. Bu nedenledir ki, ittifaklar sorunu tartışmaya girmişti ve sorun bilimsel temeline oturtulmuştu.

İşte belirlediğimiz konum, Türkiye'de sol muhalefetin ve Kürdistan'ın Ulusal Demokratik muhalefetinin nicel büyümesi yanında, önemli olan nitel olarak büyümesi karşısında Komprador işbirlikçi burjuvazi ve onun emrindeki militarist güçler gerçek biçimde paniğe kapılmıştı. Hatta T.C.Y. sındaki 141 ve 142. inci maddeleri kaldırma sözü ile iktidar olan sosyal demokrat CHP ekibi de bu gelişmeden büyük endişe duymuş ve daha evvelce sunduğu programı geri almıştı.

Bir gerçektir ki, Kürdistan'da Ulusal Demokratik Muhalefet büyümüş ve giderek siyasallaşma siyasal ve ideolojik birlik, güç birliği ve cepheleşme gündemleşmiş ve yapılan girişimler olumlu bir biçimde seyretmeye başlamış ve hatta bu konuda ciddi bir potansiyel de yaratılmıştı.

Bu durum karşısında Komprador işbirlikçi burjuvazinin ve emrindeki militarist güçlerin boş durması mümkün değildi. Bu nedenle Askeri Diktatörlük gündeme alındı ve programlaştırıldı. Kontrgerilla, MIT, CIA'nın plan ve programları uyarınca alana gir-

di. Sağcı militanlar, devlet güçleri tahriksel olaylarını sergilediler.

Amaç Neydi ,

Gelişen ve büyüyen, bilimsel temeline oturan, ideolojik ve stratejik yönden nitelik kazanan, işçiyi, köylüyü saran ve Kürdistan'ın genelinde yaygınlaşan KURDISTAN ULUSAL DEMOKRATİK MUHALEFETİNİ yoketmek ve bundan yararlanarak yıllardan beri amaçladığı ve zaman zaman gündeme getirdiği "imha" politikasını uygulama alanına sokmaktı.

QÊRÎN : Faşist cunta öncesi ve sonrası Diyarbakır Sıkıyönetim mahkemelerinde dava takip etmiş bir avukat olarak, Cunta'nın gelişinden önceki dönemlerle ilgili, tutuklamalar, sıkıyönetim uygulamaları, işkenceler ve cezaevindeki baskılar ile ilgili bilgi verirmisiniz ?

YANIT : Yukarıda belirlemiştim, sıkıyönetim Diyarbakır'da ve çevresinde belirli bir amaçla ilân edilmişti.

Yapılan program uyarınca olaylara bakmaktaydı ve her olayın üzerine gidişi aynı değildi. Özelikle Köylüler arasındaki, siyasal görünüm verilmiş çatışmalara, siyasetler arası çatışmalara, işbirlikçilerin belirli amaç açısından tahrik sağlayan işlemleri ne bakış açısı ayrıydı. Bu nedenle bu olaylar üzerine aktif biçimde gitme hesabı yoktu. Halkın tedirginliğini, siyasetlere karşı tavır koymasını, devlet güçlerini arar dunuma gelmesi, onları alkışla karşılaması ve bu arada siyasetler arası uyumu, cepheleşmeyi ve etkin biçimde çıkışlarını engelleme amacı ile hareket ediliyordu. Bundan, gelecek Askeri diktatörlüğün hukuksal kılıfının hazırlanacağı açıkça anlaşılıyordu. Bundan ötürü işbirlikçiler kanallıyla devlet terörizmi ciddi biçimde çalıştırılıyordu.

Tutuklamalar; sendikal çalışmalar, derneksel çalışmalar, il ilçe örgüt faaliyetleri, bildiri, afişleme konusunda yoğunluk kazandı gibi, devlet güçleri aley-

hine işlenen suçlarla ilgili olarak ta yoğundu.

Mahkemeler tutuklamalar konusunda katıydılar. Kürdistan'ın Ulusal Demokratik muhalefetine karşı şartlı yargıç ve savcılar bu konuda gerçekten katı davranıyorlardı. Ancak yasaların uygulamasında, usul hukuklarına uymada, çevrenin etkisiyle olsa gerek kısmen titizlik gürülüyordu. Örneğin; sanıkların cezaevlerinden gönderdikleri işkence dilekçeleri alınıyor ve dosyaya konuyordu. Ama, bu iddialar ile herhangi bir araştırma yapılmıyordu. Yargıç en küçük bir delile ve hatta yasal olarak yanlış olmasına nazaran soruşturma ifadelerine itibar ederek kişiye ceza tayin ediyor, ancak asgari haddi aşmıyordu. Tahliye katılık vardı, ancak o dönemde tahliyeler, şimdi olduğu gibi yapılmıyor, gününde infaz ediliyordu.

Siyasi şube polislerince ve polislerince ve merkez komutanlığı soruşturma timlerince emniyet soruşturma yerinde ve soruşturma merkezlerinde işkence yapılıyordu. Ancak bu işkencenin simdiiki dönemde olduğu gibi yoğun olduğu ve yaygın biçimde kullanıldığı söylenemezdi. Ancak belirli konularda işkence insafsızca yapılıyor, kisiler sakatlanıyordu. O dönemde Diyarbakır bölgesinde yedi kişinin işkencede öldürüldüğü biliniyordu. Aslında o dönemde bu nevi davranışlar karşısında demokrat devrimci kesimin yurtseverlerin ve halkın tepkisi vardı.

Cezaevlerinde durum, normal cezavleri durumuna göre ağırdı. Tutukluların dışardan ihtiyaçlarını temin etmeleri yasaklanmamıştı. İdarenin öngördüğü gazeteler, idarenin getirmesi halinde okunabiliyordu. Buda kısıntılı olarak yapılıyordu. İçeriye kitap alınması yasaklanmamıştı. Ancak Atatürk ve milliyetçilik ile ilgili kitaplar alınabiliyordu. Tutukluların banyo yapması olanağı yoktu. Su yeterli verilmiyordu. Bu nedenle soğuk su banyosu yapmalarında olası değildi. Pislik ve bitlenme had safhaya gelmişti. Yatak adeti az olduğundan üç kişi

bir yatakta yatırılıyordu. Sağlık kontrolleri, hastaların tedavisi konusunda durum kötü idi. Bu konuda idare katı davranmaktaydı.

QÊRÎN : Cuntanın gelişinden sonra, yani 12 Eylül 1980 tarihinden sonra gözaltına alınma ve tutuklu sayısında kabarma oldumu. Mahkemelerin tutumu nasıldı; bu tutumları hukuksal olarak nasıl değerlendiriyorsunuz ?

YANIT : Yukarda belirlediğimiz gibi, Cunta (Askeri Diktatörlük) hodbehod gelmedi. Belirli programa bağlı olarak ve belirli oyunlar tezgahlanarak geldi. Kamunun onayını alma, alkışlanma amaçını da taşımaktaydı. Oniki Eylül hareketinin doğumu ile birlikte, sokağa çıkma yasağı uygulanmıştı. Halk cunta'nın gelişi ile birlikte ciddi bir endişe içine girmişti. Cunta bu nedenle,

halkın tepkisini ölçmek, tepki mihraklarını saptayabilmek için ilk bir ay ağır hareket etmişti. Bu nedenle ilk sırada Sendikalar çalışmadan alı konulmuş, siyasi partiler faaliyetten menedilmiş, siyasi parti liderleri gözaltına alınmış, tavir koymalarının kamusal olarak etki yaratabileceği hesaplanan demokrat kişiler, daha doğrusu o değerlendirme içine alınanlar gözaltına alınmış, dernekler kapatılmış ve yayınların üzerine yasak konduğu gibi, yayına devam edenler için de sansür getirilmiştir. Bundan amaç, geliştireceği operasyonlar ve yapacağı baskılar karşısında Demokratların, demokratik kuruluşların susmasını, Türkiye ve Dünya kamusu nezdinde tavir koymalarını engellemektir. Demokratik kuruluşların yönetim kadrosunun gözaltına alınması da bunu göstermekteydi. Bunlar aradan bir ay geçtikten sonra hemen salıverilmişlerdi. Parlamento üyeleri içinde uygulama bu yönde yapıldı.

Diyarbakır'da da bu durum yakından izleniyordu. Dediğim nitelikte bulunan kişiler 12 Eylül'le birlikte gözaltına alınmış ve bunlar en geç bir ay sonra, ya savcılık huzuruna çıkarılarak veya mahkeme huzuruna çıkarılmadan serbest bırakılmışlardır.

Bu nedenle ilk ayda gözaltına alınan kişi miktarında artma vardı. Fakat tutuklu miktarında pek artma yoktu. 12 Eylül 1980 tarihi itibarıyla tutuklu sayısı yedi yüze yakındı. Gözaltına alınan kişi genel olarak üç bin civarındaydı.

Cuntanın gelişinden bir ay sonra operasyonlar ve baskılar ciddi biçimde hızlandı. Köylere baskınlar artık günün konusu haline geldi. Köy halkına baskı ve zulüm kendini en ciddi biçimde göstermeye başladı. Mahalleler 'de kahvelerde huzursuzluk yaratıcı, operasyonlar olmaya başladı. Tüm kahvede oturanlar, mahalle sarılıyor ve mahallede oturan kişiler genel olarak alınıyor ve belirli bir süre inzibat karakollarında askeri karargahlarda tutuluyor ve kısmen bunlar serbest bırakılıyordu. Ancak herkes belirli bir ölçüde dayaktan geçiriliyordu. Bu hareketler giderek yoğunlaşarak yaygınlaşırken diğer taraftan şiddet 'de artırıyordu.

Şubat 1981 tarihi itibarıyla üç aylık bir süre içinde tutuklu sayısı dört bine ulaştı. On bine yakın kişi 'de muhtelif gözaltı merkezlerinde gözaltında idi. Adli müşavirlik esasına göre, ki bu zaman zarfında Urfa, Mardin, Siirt, Diyarbakır, Hakkari, ve Van illerinde kırk bini aşkın kişi gözaltı merkezlerine, karakollara soruşturma merkezlerine ve karargahlara alınmış ve bunlar belirli süre dayaklandıktan ve tutulduktan sonra bırakılmıştı. Bu miktar gün geçtikçe artıyordu. Her gün yüzlerce kişi gözaltı merkezlerinden arabalarla taşınarak mahkemeye getiriliyordu. Tüm yargıçların görevi tutuklama işlemlerini sürdürmek, savcılar ellerindeki soruşturmaları bir tarafa bırakmış bu işlemlerle uğraşırken, yargıçlar da duruşmaları bırakmış ve tutuklama müessesini işletmekteydiler. Şu anda adli müşavirlik esaslı 116.000 nin üstünde tutuklu olduğunu tahmin ediyor. Savcıların, yargıçların hem tutuklama müessesesi ve hemde mahkemede ki durumlar, itibarıyla tavırları değişmiş ve daha katı olmaya başlamışlardı. Komutanın bu arada Yargıçlarla ve savcılar

la belirli zamanlarda toplanması ve birifink tertip etmesi etkisini iyice göstermişti. Hukuk rafa kaldırılmış, yasalar işlemez durumda. Gündemde, keyfi davranışlar ve belirli amaç doğrultusunda hareket. Tutuklamaların fazlalığı yanında tahliyeler iyice azalmıştı. Artık, yargıçlar komutanlığın muafakatı olmadan hakkında hiç bir itham bulunmayan kişileri de tahliye edemiyorlardı. Hatta verdikleri tahliye kararını komutanın emri karşısında rahatlıkla, tahliye kararının işleme girmesine rağmen, kararları geri getirip ortadan kaldırayabiliyorlardı. Bir çok kişiler hakkında verilen tahliye kararı karar, cezaevine gittikten, savcılığa tevdi edildikten sonra komutanın verdiği emir uyarınca tekrar geri alınmış ve verilen karar yırtılarak yerine yenisi yazılmıştır. Buna birfiil Diyarbakır'da çalışan Avukatlar tanık olmuşlardır.

Artık tahliyelerde gününde yapılmıyordu. Yasal olarak en hızlı biçimde tahliye kararının infazı gerekirken, verilen tahliye kararları ancak on beş gün bekletildikten sonra infaz ediliyor ve kişi serbest bırakılıyordu. Bu gecikmeler bazı hallerde bir ayı geçirdi. Tahliyesinden 95 gün sonra cezaevinden bırakılan da vardı.

Gözaltı süresi 0 dönemde otuz gündü. Çok sonraları bu süre 90 güne çıkarıldı. Gözaltı süresinin otuz gün olduğu dönemlerde kişi gözaltından en tez elli gün geçmeden bırakılmıyordu. Doksan gün, 120 gün kalanlar'da vardı.

Örnek isimlerde verebilirim hem de evrak numaraları ile, ancak, Askeri diktatörlüğün şu andaki halk üzerindeki baskılarını ve meselelerin dışarıya yansımadaki titizliğini biliyorum. İsimlerini belirleyeceğim kişiler üzerinde yapacağı insanlık dışı operasyonları bildiğim için isim veremiyorum.

Gözaltı süresi 90 güne çıkarıldıktan sonra da bu güne bağımlı kalınmadı. Bu süre bu kez yüz yirmi güne ulaşmaya başladı. Bu durum yakalanan ve hakkında cid-

di biçimde uygulanıyordu. Mahkeme nin bıraktıkları tekrar gözaltına alınıyor ve bu süre yine kişi gözaltında kalıyordu.

Mahkemelerin, savcılarının tavrı hukukluğunu yitirmişti. Kendileri de davranışlarının hukuki olmadığını çok iyi biliyorlardı. Yasalara göre değil, verilen emir ve talimatlara göre hareket ediyorlardı. Tahliye edilenler de kendilerine verilen ceza miktarına cezaevinde yatan kişilerdi. Beraat edecek kişiler en azından yedi ay yattıktan sonra serbest bırakılıyordu. Mahkemelerin bunlar hakkında verdikleri kararın hukukiliği ve mahkemelerin bağımsızlığını ispatlama yanı olamazdı.

Bu sıralar'a komutanlıktan başlamak üzere aşağıya doğru inen rüşvet şebekesi de doğmuştu. Akıl almaz büyük paralar dönüyor ve çok kişiler de bu kanaldan serbest bırakılıyordu. Bırakılan bu kişiler tahliyelerinden sonra tekrar gıyaben tutuklanmışlardır.

Savcılar, yargıçlar işkence ve baskıların dile getirilmesi hususunda da sert ve tepkici olmaya başlamışlardı. Daha evvelce, işkence hususunda beyanda bulunanların beyanları tutanaklara alınır-
dı. Ancak cuntanın gelişinden sonra, sanıkların bu beyanları tutanaklara alınmadığı gibi, tutuklular tarafından bu hususta verilen dilekçeler işleme bile konulmuyor ve dosyasında bile tutulmuyordu. Bilahire bu işlem cezaevinde verilen talimat uyarınca sürdürüldü bu hususta verilen dilekçeler cezaevinden gönderilmiyordu ve bu nevi dilekçe verenler ciddi biçimde baskı altında tutuluyordu.

İşkence, savcılar ve yargıçlar tarafından istenir durumda idi. Savcılar genel olarak işkencecilerle birlikte çalışıyorlardı. İşkencede çözülmesi gereken hususlar savcılar tarafından planlanıyor ve programlaştırılıyordu.

Her gün binlerce kişi, yüzü gözü şişmiş, vücudu yara bere içinde, yürüyemeyecek durumda savcı ve yargıç huzuruna çıkarılıyordu. İşkenceye gözleri ile tanık olan savcılar ve yargıçlar bundan ne ızdırıp duyuyor ve ne de bu durumlar karşısında harekete geç-

meyi düşünüyorlardı. Belki işleri bile sızlamıyordu. Çünkü bu durumda olanlar KURT' tü. Bir gerçektir ki, savcı ve yargıçlar hukuk adamı olmalarına rağmen şovenizmin batağında iyice çamura bulanmışlardı.

QERİN : Cuntanın gelişinden sonraki işkence ve cezaevlerindeki, baskılar ile ilgili bilgi verirmisiniz ?

YANIT : Cunta öncesi, emniyet sarayında, soruşturma merkezlerinde yapılan işkence, şiddeti artırılırken, diğer yandan yaygınlaştı. Cezaevlerine, savcı sorgu odalarına, mahkeme, duruşma salonlarına, köy ve mahalle meydanlarına taşıdı. Kapalı kapılar ardında yapılan işkence ve baskılar çekinmeden gözönünde de sürdürülmeye başlandı. Artık gözaltına alınan, karakola getirilen, suçlu ve suçsuz, bilistisna herkes işkence tezgahlarına alınıyor ve herkes işkencenin tadını tadıyordu. Köylere düzenlenen baskınlar da, köylülerin meydanlarda dayaklanmaları yetmiyormuş gibi bunlar ya arabalara doldurularak yahut bağlanıp yürütülerek karargahlara getiriliyor ve kendileri en azından yedi gün bunlarda işkenceye tabi tutulduktan ve gayri ahlaki muamelelere muhattap kılindikten sonra bırakılıyorlardı. İşkencehanelerde kişilere işkence gözü bağlı olarak yapılıyor. Psikolojik baskı ön plana çıkarılarak işkence sürdürülüyordu. Artık işkencehanelerde tutanaklar kişilerin söylediklerine göre tutulmuyor, kendileri tarafından yazılıyor ve zorla kişilere imzalatılıyor. Hiç bir tutanağın altında ifadeyi alan kişilerin isim ve adresleri yazılmıyordu.

Cezaevleri tutukevi olma niteliğini yitirmişti. Tam manasıyla işkencehane haline getirilmisti.

Tutukluların imhasına yönelik baskı uygulanmaktaydı. Cezaevindeki işkence ve baskı ne bir gizli kalmış konunun çözümü ve ne de cezaevi disiplini açısından yapılmıyordu. İçerde bulunan kişilerin zaman ve düşünceleri bilindiğinden bunların herhangi bir şekilde di-

şarı çıkmaları halinde muhalefetlerini sürdürecekları ve yapılan uygulamaları teşhir edebileceklerini bildiklerinden, bunların fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini bozabilmek ve hatta yaratacakları tahribat durumu ile ölmelerini sağlamak için bu uygulamaları yapıyorlardı. Cezaevindeki her uygulama, yapılmış bir plan dahilinde sürdürülüyordu. Cezaevi idaresinin kendi birrevselliliği ile getirdiği bir sistem de değildi. Bilakis yukarıdan, ta cuntadan gelen talimat uyarınca programlaştırılmış bir uygulama idi. Bu planın yapımında mahkemelerin, savcılarının da katılımı vardı. Çünkü baskılar, sadece cezaevinde değil, tutukluların savcılıklara, mahkemelere götürülüşlerinde de uygulanıyor ve hatta duruşma salonunda da görülür biçimde, hem de çok açık görülür biçimde bu baskılar sürdürülüyordu.

Cezaevinde kişiye verilen günlük yemek ve ekmeğ çok azdı. Bir kişiye en çok verilen ekmeğ, günlük 175-200 gramdı. Üç kişinin yediği yemek bir kişinin normal karnını doyurabilecek bir yemektir. Dışardan herhangi bir şey getirmek yasaktı. Gazete, dergi ancak idarenin istediği zamanlarda her koşa bir iki veriliyordu. Bu da haftada ya bir olur ya da olmazdı. Bunu da kişinin gazete okuma konusundaki zaafiyetini ortadan kaldırmamak ve bu özlemini canlı tutmak için yapmaktaydılar.

Fanyo yoktu. Su yeterli olmadığı için soğuk su banyosu yapmak ta pek olası değildi. Bir kişi ayda bir, çok ender hallerde soğuk su ile banyo yapabiliyordu. Hücreler dolup taşmaktaydı. Kişi çeşitli bahanelerle hücrelere alınır ve bu hücrelerde, kişiye akıl almaz dayak atılırdı. Banyolu hücrelerde kişiler bokla dolu sular içinde tutulur ve kendisine devamlı burada banyo yaptırılırdı. Battaniye yasaktı, şilte yoktu. Ayrıca Televizyonlu oda dedikleri kısımda da kişi ellerinden veya ayaklarından kapılar arasında iplere

asılır ve öyle bağırtılarak dövülürdü.

Koğustakiler; koğuşta, eğitim dedikleri sadece işkence olan ha valandırma saatlerinde, havalan - dırma yerinde, ziyarete gidip ge lişlerde, Avukat görüşmelerinde, sayım saatlerinde devamlı dövü - lürler ve hakarete uğrarlardı. Zi yaretlere kişi sırtına binilerek ve devamlı coplanarak götürülür getirilirdi. Marş ezberleme, şiir ezberleme zorunlu idi. Bunu yapmayanlar hakkında uygulama çok sertti.

Ziyaretçilerle görüşme gerçek - ten işkence idi. Avukat görüşme - leri de öyle. Hem ziyaret ve gö - rüşme yerine akıl almaz hakaret - lerle götürülürsün, hem de ezi - yete rağmen görüştüm diyemezsin. Çünkü görüşme yerinde tutulduğun zaman ya otuz saniyedir, veya en fazla kırk saniyedir. Merhabalaş - mak, nasılsın diyerek hal hatır sormalarla görüşme bitmiş olur.

Şu anda cezaevinde bulunan tu - tuklular hasta, kısmi sakat, kısmi akıl dengesini kaybetmiş durumdadır. Bunların ileride sağ çıkacakları veya çıktıktan sonra sağlıklı yaşayacaklarını düşün - mek mümkün değildir.

QERİN : Cezaevindeki bu uygu - lamalar karşısında kamunun, de - mokratik kuruluşların, Hukuk Ku - rumlarının ve avukatların tavrı neydi ? Bu durumu izah edermisi - niz ?

YANIT : Sol basın tümü ile ya - yından kaldırılmış. Sağ basın, burjuvazinin emrinde bulunan, basın da bu konudan şikayetçi de ğil. Kürt halkı üzerindeki baskı Kürt devrimcileri üzerindeki bu uygulama, devrimciler üzerindeki işkence, bunları memnün eder du - rumda. Bu nedenledir'ki, kendile - rine intikal eden durumu gizle - mekte ve mümkün merteye yönetime destek olma durumundadırlar. An - cak sağcılara ve kendi yandaşla - rı kişilere bu nevi uygulamalar - ın olması halinde, bunların du - rumları vurgulanmakta. Bağımsız ve demokrat olduğunu vurgulayan, Cumhuriyet gazetesi, Arayış is -

middeki derği ise 52 sayılı karar nameyi ihlal etmeyi düşünmediği gibi, Diyarbakır cezaevinde ve mahkemelerdeki uygulamaları ve hatta diğer kesimlerde devrimci - lere yapılan baskıları bu karar - nameyi bahane ederek kamuya yan - sıtmayı redetmektedirler. MHP da - vasına verdikleri değeri kesin - likle diğer davalara vermemekte, onların durumları ile ilgilenme - mektedirler. Bilhassa Diyarbakır davalarına ilgi bu konu da yok gibi. Sırf Zevahiri kurtarmak i - çin DİSK davasında kısmen durul - muştur. Diğer davalarla ilgili olarak ta, sadece küçük haberler iletmektedirler ve haberleri de yönetimin görüş ve düşünceleri istikametinde aksettirmektedir - ler.

Demokratik kuruluşlar tamamen yaratılan yasal düzenlemeler' le susturulmuş. Demokratik ilim a - demaları, hukukçular, Üniversite camiası da bu konularda ciddi biçimde suskun. Hele Kürt halkı üzerindeki uygulamalardan dolayı Cuntanın güdümündeler.

Halk üzerinde yapılan baskılar gerçekten çok yoğun. Yaratılan korku karşısında kişiler susmuş ve acılarını dile getirememekte - dirler. Avukatlar, bazı avukat - ların tutuklanması ve yapılan baskılar karşısında tamamen sus - muşlardır. Şu anda Avukatların Diyarbakır sıkıyönetim mahkemele - rindeki yerleri de belli. İşe yaramaz bir müesese Avukatlık.

Avukat ne müvekkiline cezaevinde yapılan baskıları ve ne de yar - gılamadaki usulsüzlükleri tartış - ma konusu yapmakta. Sadece mah - kemede hazır bulunma ve arada bir kalkarak delillerden, tahlile girmeden bahsederek tahliye is - temekte. Bu hususta konuşurken de bir kaç kez hakim in ihtarı ile karşılaşmakta. Avukat mahkemeler de istediği biçimde ne dosyayı tetkik edebiliyor ve nede gere - ken biçimde iş takip edebiliyor. Sanık ne kadar suskunsa, cezaevin de yapılan baskılar sonucu ne kadar ızdırıp verici durumdaysa, Avukat'ta mahkemelerde bu baskı -

lar karşısında ve yasa dışı uy - gulamalar karşısında suskun ve zevalılık örneği içinde.

Televizyon, radyo ve diğer ku - rumlarda tamamen cunta'nın emrin de ve onun güdümünde. Birakalım bu durumları yansıtmayı, bilakis gerçeklerin gizlenmesi ve olay - ların çarpıtılması açısından o - yun kurucu.

Sanıklar dış destekten yoksun olduklarını bilmektedirler. Bu ne - denle kesin ve açık tavır köyma - maktadırlar.

Diğer yandan uluslararası ku - rumların çalışması ve aldıkları, tedbirlerin yetersizliği nedeni ile, Diyarbakır açısından geçersiz. Baskılar her geçen gün bir - az daha artırılmaktadır.

Geçen dönemlerde olduğu gibi Diyarbakır dünya'ya, Türkiye' ye kapalı. Demokratlar görevlerini (Kürt demokratları) yürütmedik leri gibi, Türkiye'deki hukuk ku - rumları ve diğer kesim'de yardım

cı değil. Gelen dış temsilciler - le bile görüşmekten korkan, onla - rı yazıhanelerinde bile oturtmak - tan çekinen Diyarbakır'daki Avu - katların bu davranışları karşı - sında, Diyarbakır'ın dünyaya ka - palı kalması ne kadar doğalsa, Ba - rolar Birliği, diğer hukuk kurum - ları gibi kuruluşların içinde bu - lundukları durum ve şoven yapı - ları itibarıyla susmaları da do - ğaldır.

Sonuç itibarıyla şunu söylemek isterim bu sorunuza karşı.

Diyarbakır'da herşeyden haberdar olmasına rağmen, halk korku korku nedeniyle suskun. Türkiye kamuoyu ve Dünya kamuoyu bakım - ından **DIYARBAKIR BATIK BİR GEMİ**. Geminin iç durumundan haber ve - recek kimse yok. Diyarbakır Sıkı yönetim cezaevlerindeki durum, mahkemelerdeki usulsüzlükler kar - şısında tavır koyacak bir demok - ratik kuruluş ta yok ve demokrat yurtsever adam da yok. Aslında ce - zaevindeki tutuklular değil, dı - şarıdaki devrimci, demokrat ve yurtseverler Askeri diktatörlüğe ve şovenizme karşı pasif kalmış - tır.

(Dev. S.2'de)

Quncika Çand, Bêje û Huner

XELÎLÊ ÇAÇAN ÇÛ HEQIYA XWE

Di van demên davîn de, nûçe û xebereke reş hat. Ev nûçe reş û dilkoj di derheqa mirina peyayê bi nav û deng, dostê me yê qedirbilind hevrê XELÎLÊ ÇAÇAN MURADOV de bû. A rastî, vê nûçe reş dilên me qurifand, em xemgîn kirin û reş li me da girêdan.

Hogirê payebilind, di demeke pir bêwext de ji malbat, heval û hogirên xwe û ji civata Kurdan, ya ku ew jê re bendewar bû, veqetiya û koç kir. Talebextî û bêsûdiya me re, mirinê ew ji me stand û bir. Lê dîsan jî, ew bi laş û gewdê xwe ve, wek qesreke zêrîn, di dilê her kurdekî welatparêz û şoreşger de hebûna xwe didomîne.

Di gel hindê jî, şûna wî ya ku ji dagirtinê pir dûr e, dê her vala bimîne.

Hogeirê hêja, di 13-ê meha Çiriya Pasîn ya sala 1981 an de, li Rewanê (Erîvanê), li paytextê Komara Sosyalîst ya Ermenistana Sovyetistanê çû heqiya xwe. Mirinê, di 57 salîya wî de, ew ji me veqetand

XELÎLÊ ÇAÇAN, kurdek ji Kurdên bavermend û xwedî raman yê Sovyetistanê bû. Kurdekî rojnamevan û nivîsevan î navdar bû. Herweha, yek ji Kurdên ku bi ke da Sovyetistanê ve mezînbûyî bû, ji cîl û nifşa rîsta sosyalîst bû... Wî, wek bagîr û dagîrên xwe, çavên xwe di bin nîrên koledarî û zordestiyê de venekirin. Wek pêşiyên xwe, ku ji êla Rojkî yê hêla Bedlîsê bûn, bi çawen xwe darê zorê û xwînrejîya Roma Reş nedîtî. Lê belê dijwarî, tengasi û boblatên ku di serê gelê wî û malbata wî de hatibûn, jê re ne dereke bûn. Ew, ji jîna bindestî û stûxwarî, ji toreya kevnare, kevnepî û ziyandar, herweha ji dar û dezgeha feodalîzma ku gelên wî dizêrandin, xwes agêhdar bû. Heçî ev celeb qeyd, bend û zencîrên zordariyê bûn, ne bi dilê wî bûn. Hîn di xortaniya, xwe de, gava ku serpêhatiyên gelên xwe û yê gelên destebirak dibihîstin, rikân wî wek tofanekê li hember zorkeriyê radibûn. Neyartîya wî ya li hember her texlît zordestiyê xurtir û tujtir dibû. Di gel vê jî, dema ku di serê emperyalîstiyê de dîktatoriya faşîzma Nazîyan Elmanan xwe bê perwa diavêst ser gelên Ewropayê û rîsta sosyalîst ya cîhanê, ku bi destên çêkroxên nemir yê wek LENIN û STALÎN hatibûn ava kirin, XELÎLÊ ÇAÇAN di cîhê xwe de nedîsekî. Dilepîtî, dibizivî û tédikoşî da ku rojekê zûtir xwe bigihîne eniya serê welatparêziyê ya li dijî faşîzma xwînrejî û gelkujî. Wî bi xwe qenc dizanibû, ku parastina rîsta sosyalîst û ya Yekîtiya Sovyetistanê, ne bi tenê ji bo bextewariya gelên Sovyetistanê bû. Lê belê, ev yeka ha, ji bo bextewa-

rîva hemû kedkar û gelên bindestên cîhanê merceke bingehîn bû. Ji lew re jî, divyabû ku hem ew, hem Kurdên Sovyetistanê û hem jî hemû gelên destebirak û refên kedkarên cîhanê singên xwe ji êrişên çavsor yê Faşîstan re bikin mertal. Ji ber vê yekê jî hîn di 20 salîya xwe de (1944), cîhê xwe di nav rê zên Partiya Komunîstên Yekîtiya Sovyetistanê (PKYS) de werzirt û bû endamê wê. Ji wê salê heta bi mirinê xwe, di perabûnên endamtiya xwe de tu dirixî nekirin. Bi bîr û bawerî, bi zanyarîke marksîst-lenînîst ve xebata xwe domand.

XELÎLÊ ÇAÇAN yê nemir, bi awakî xurt bawerîya xwe bi serketina têkoşîna gelên kurdîstana bindest û parvekirî anî bû. Ew, bi sedî-sed ewle bû, ku bê rêberî û serektiyeke marksîst-lenînîst (bi siyasî rêxistinî û ramanî), bê yekîtiya sosyalîstan û hêzên demokrak, pêşewrê û welatparêzan, rizgarbûna gelên Kurdîstanê gengaz nedidît. Ji xwe, rîya rast û misoger jî ev e.

XELÎL ÇAÇAN yê bi rûmet, piştî qedandina Dibistana Partiyê ya 3 salî, ku bi Komîta Merkezî ya Partiyê Komunîstên Ermenîstanê ve girêdayî ye, dev ji xwendinê berneda. Piştî vê dibistanê, çû zanîngehê. Di Enstîtûta Ermenîyan ya Pedagojîyê de Para Dêroka Kevnare xwand û qedand. Di xortaniya xwe de, li gundê xwe yê bi navê Emrê Taze (gundekî nehiya Aragasê ye û berê jê re Kervansera digotin) xebitî û li wê bû serekê Kolxoza gund. Li dû re, çend salan sekreterîya Koma Komsomolên (xortên komunîst) Nehiya Elegezê kir. Herweha, bû Serekê Para Çandî ya Komîta Karkerên Nehiya Araratê ya Sovyetistanê. Ji sala 1957 an heta bi meha Tebaxê ya sala 1981 an, serektiya Para Weşîneka Kurdî ya Komîta Televîzyon

û Radyoya Dewletê ya Komara Sosyalîst ya Êrmenîsta na Sovyetistanê kir. Di Tebaxa sala 1981 an heta bi mirina xwe, bû serekê Para çandî û Nameyan ya rojnama RIYA TEZE.

Hevbîr û hevrê XELÎL ÇAÇAN yê nemir, endamê Civata Rojnamevanên Yekîtiya Sovyetistanê bû di ber serketinên xwe yê di warê rojnamevaniyê de, bi çend nîşan û madaliyan ve jî hatibû xelat kirin. Ew di gel rojnamevaniya xwe, yek jî nivîsevan û pisporên çanda Kurdên Sovyetistanê jî bû. Wî, di direjahiya 24 salan de, wek redaktor û wergerê Rojnameyê Radyoya Rewanê, bi hezaran bend û gotar nivîsandin. Ji weşînekên radyoyê re programên hewaskar hazir kirin. Tevî vê jî, ji radyoyê re dengxaneyek awa kir, ku îro tê de ji 1400 liban zêdetir nimûneyên stran û meqamên Kurdî yê ku wî di nav gel de ber hev kirine, hene. Wî di warê berhevkirina zargotina Kurdî de jî xizmeteke pir hêja kir. Bi qe

si hindê jî, xebata wî ya bêjeyî jî cîhekî berbiçav digere. Wî nimûneyên zargotina Kurdî kom dikirin, ew veçêdikirin û diweşandin. Yek jî afirandînen wî bi navê "Kilamêd Cimaeta Kurda" hatiya çap kirin. Tê de pir stranên kevn yê evîniyê, govend û mîrxasiyê hene. Herweha, afirandina wî ya bi navê "Qisê Cimaetê" jî, wek yê din, ji nimûneyên zargotina Kurdî pêk têt.

Heçî afirandina wî ya bi navê "Du Poem" e, ji du helbestan pêk têt. Ew herdu jî serpêhatiyên civata Kurdan e. Wî, çîroka "Memê û Eysê" û "Zembîl-firoş" jî navgel ber hev kirine, veçêkirine û di pirtûkekê de weşandine.

Mirina hogerê giranbiha, ziyaneke giran gihand bêjeya gelê Kurd û tevgera rizgarîxwaziya gelên Kurdistanê.... Şûna wî vala mabe jî, ew ê herdem di dilê me de be... Bi jîna gelê Kurd re, ew ê jî her bijî.....

(Say. 4'ün dev.) KÜRDİSTAN VE TÜRKİYE HALKLARINA İLERİCİ DÜNYA KAMUOYU'NA

ğoreceklerini biliyorlar. Onlar, "Kahrolsun sömürgeci Askeri Faşist Diktatörlük-Yaşasın Türkiye ve Kürdistan halklarının Kurtuluşu" sloganın atarak devrimci eylemlerinin haklılığını, sömürgeci faşist mahkemelerinin ise geçersizliğini haykıracaklardır

Onların mücadelesi ve tüm devrimcilerin işkencehane, mahkeme ve hapishanelerdeki mücadelesi Kürdistan halkının devam eden Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin kopmaz bir parçasıdır. Kürdistan halkı varoldukça, onun "Ulusal Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm ve Birlik" yolundaki mücadelesi'nde içeride ve dışarıda sonuna kadar devam edecektir.

Kürdistan halkının ve onun "bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm ve birlik" ülküsünün, insanlık ve özgürlük düşüncesinin yargılandığı bu Dava'da, K.U.K devrimci militanları, sömürgeci faşist zihniyete karşı en kararlı bir biçimde direneceklerdir. Onlar sömürgeci mahkemeler önünde hiç bir şeyden korkmadan ve bir an bile tereddüt etmeden K.U.K hareketine, Kürdistan halkına ve onun kurtuluş mücadelesine olan sarsılmaz bir bağlılık ve inanca, "özgürlük, bağımsızlık ve sosyalizm düşüncesinin" en büyük kavgasını vereceklerdir. Onlar, uluslararası hiç bir hukuk kuralına bağlı olmayan sömürgeci-faşist mahkemelerin vermiş olduğu bu kararların ge-

çersiz olduğunu tüm dünyaya ilan edecekler. Onlar, bu eylemlerinde yalnız olmadıklarını, tüm dünya ilerici-demokratik güçlerinin ilgi ve desteklerini,

ilerici Dünya Kamuoyuna!..

İnsan Hakları Savunucusu Tüm Örgütlere!...

Tüm İlerici İnsanlara!...

Türkiye ve Kürdistan'da faşist cuntanın halkları miza karşı giriştiği vahşice zulüm ve baskılara karşı kayıtsız kalmayınız. İnsan haklarını hiçe sayan her türlü davranışa, her türlü hukuk kuralarını ayaklar altına alan uygulamalara karşı çıkınız. Faşist cunta bugüne kadar sekiz yurtsever demokrat insanı idam etmiştir. Yüzlerce ilerici, yurtsever, demokrat ve sosyalist insan için yeni idam kararları almıştır. Daha yüzlerce idam kararı alacaktır. İdamlara karşı çıkınız. Türkiye ve Kürdistan halklarının kurtuluş mücadelesinde onları yalnız bırakmayınız, çağrılarınıza cevap veriniz.

----SÖMÜRGEÇİ ASKERİ FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN İDAM KARARLARI HALKLARIMIZIN KURTULUŞ MÜCADELESİNİ ENGELLEYEMEZ!

----YAŞASIN TÜRKİYE VE KÜRDİSTAN'LI DEVRİMCİLERİN İŞKENCEHANE, HAPİSHANE, VE MAHKEMELERDEKİ DİRİŞİ!

(Say. 3'ün dev.)

niz" diye haber verilmiştir. Bunun üzerine, yüzbaşı Hacı'nın akrabalarına "Hacı'yı hastahanedan alınız" diye haber vermiştir. Akrabaları cesedi almaya gitmişler. Ancak, yüzbaşı olayın olduğu gibi çıkması üzerine ve daha sasyonel bir duruma gelmesini önlemek için, bu sefer de askerleriyle birlikte yolda cenazeyi beklemiştir. Gelenler durdurulmuş, ceset yüzbaşı tarafından gömülmek istenmiştir.

İsrar üzerine, Hacı Hüseyin'in

OKUYUCU MEKTUBU

çocukları Nusaybin'den getirilmiş ve yine köylülerin ısrarı ile Sırêkê köyünden imam getirilmiştir. İmam cesedin bu halini görünce dayanamamış ve "siz gavursunuz, sizde din iman yoktur" demekten kendini alamamıştır. Bundan dolayı da imam tartaklanmıştır. Ceset zorla yüzbaşının elinden alınarak gömülmüştür.

Bu faşist cuntanın ne ilk, ne de son cinayetidir. Sömürgeci faşistler, zulüm ve insanlık dışı

baskılarına ve halkımızı sindirme çabalarına devam edecektir.

Fakat nafîle, tüm bu vahşet ve zorbalıklara rağmen, Kürdistan halkının haklı mücadelesini değil sömürgeci, askeri faşist cunta, onları ayakta tutan emperyalistler dahi durduramaz. Kürdistan halkı Bağımsızlık ve özgürlüğüne kavuşuncaya kadar bu mücadele devam edecektir.

KÜRDİSTAN'LI BİR YURTSEVER

İDRİS EKİNCİ

Doğum Tarihi: 18.2.1949

Ölüm Tarihi:.....

İDRİS EKİNCİ MÜCADELEMİZDE YAŞIYOR!

Proleter devrimci ve yiğit savaşçı İDRİS EKİNCİ'yi ölümünün dördüncü yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

İDRİS EKİNCİ, bundan dört yıl önce, 17.1.1978 tarihinde, Kürdistan'ın Bingöl biriminde faşistlerin haince bir saldırısı sonucu yaşamını kaybetmişti.

Özellikle 74'lerden sonra saldırılarını yoğunlaştıran faşist odakların, Kürdistan'da Ulusal bağımsızlık ve Halk demokrasisi mücadelesinde aktif olarak yerini alan devrimci militanlara karşı giriştikleri saldırılar bilinen bir gerçektir. 1978 yılında faşist terör Kürdistan'ın diğer

yerleşim merkezlerinde olduğu gibi, Bingöl'de de son aşamaya varmıştı. Bu günkü sömürgeci, askeri faşist diktatörlüğün yönetime, gelmesi için uygulanan taktiklerin sadece bir parçası olan o dönemki faşist saldırılar, kuşkusuz devrimci hareketin militan kadrolarına yönelikti.

İDRİS EKİNCİ, de bir militandı. Buna ek olarak, İDRİS'in bir proleter olması ve sınıfının bilincine varmış olması; bölge halkının yakından tanıdığı sevilen, güvenilir ve kararlı bir devrimci olması, O'nun katledilmesinde belirleyici etkenler olmuştur. Savunduğu düşünceyi Kürdistan işçi sınıfının ve halkının Ulusal Demokratik Halk Devrimi mücadelesini yığınlar arasında en kararlı bir şekilde savunmuş İDRİS EKİNCİ, sivil ve resmi faşist o-

dakların hedef noktası haline gelmişti. İDRİS, faşist güçlerin kendisine karşı besledikleri nefretlerini bilmesine rağmen, devrimci mücadelesinden en ufak bir ödün vermedi, sınıfına ve halkına karşı olan inancını hayatıyla kanıtladı.

İDRİS EKİNCİ yoldaş yaşamını kaybetti, ama verdiği onurlu mücadeleye bu gün on binlerce yoldaşının omuzlarında yükseldi, mücadelesi her tarafa kök salarak, bu gün, sömürgecilğe, emperyalizme feodalizme ve faşizme karşı mücadelede tüm militanlara örnek oldu.

karkerên hemû welatan û gelên bîderrî yekbin

QÊRÎN

serbixwebûn ★ de mokrasi ★ sosyolizm ★ yekiti

Navnîşan - Adres - Adress :

POST BOX 7031

163 07 SPÅNGA

SWEDEN

BIHA : 1.- DM

POSTGIRO: 98 66 50-0

Xwedî : KOÇ-KAK, KOMELA ÇANDA KARKERÊN KURDISTANÊ
Sahibi : KİK-DER, KÜRDİSTAN İŞÇİ - KÜLTÜR DERNEĞİ
Utgivare : KURDISTANS ARBETAR-KULTUR FÖRENINGEN